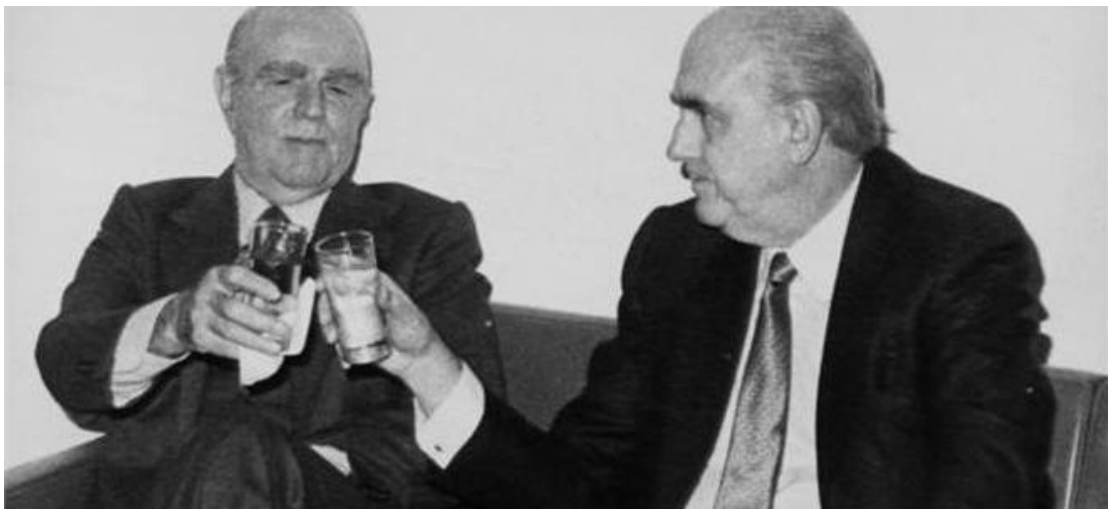

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ: ΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΗΓΕΣΙΑ ΚΑΙ ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΟΙ
ΗΓΕΤΕΣ :ΣΥΓΚΡΙΣΗ Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ-Α.
ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ**

**ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: Ε. ΠΑΠΑΒΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ :ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ ΜΑΜΟΥΡΗ (ΑΜ:2434)**

Ρέθυμνο 2015-2016

“Δεν υπάρχει τίποτα δυσκολότερο από το να κυβερνήσεις τους Έλληνες, γιατί όλοι νομίζουν ότι είναι ικανοί για όλα”

Κωνσταντίνος Καραμανλής

“Θα μείνω στις επάλξεις του αγώνα έως ότου το όραμα της αλλαγής να γίνει χειροπιαστή πραγματικότητα για τον λαό μας”

Ανδρέας Παπανδρέου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1. Η Χαρισματική νομιμοποίηση

1.1 Ο Χαρισματικός κομματικός Ηγέτης

1.2. Η φύση η εμβέλεια και η λειτουργία του χαρίσματος στη μεταπολιτευτική συγκυρία :Ο Κ. Καραμανλής ως <<υπερκομματικός εθνικός ηγέτης>>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Θεωρία Χαρίσματος :Βέμπερ

2.1) Νομιμότητα και είδη εξουσίας

2.2) Χαρισματική εξουσία κατά τον Βέμπερ

2.3) Οι επιδράσεις του Χαρίσματος μέσα από την καθημερινοποίηση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1) Το Χάρισμα ως ο κύριος <<Συντελεστής>> δράσης

3.2) Οι κομματικοί αρχηγοί και η ταύτιση τους με την χαρισματική ηγεσία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Κωνσταντίνος Καραμανλής

4)Μεταπολίτευση

4.1) Η εμφάνιση και η επιλογή του Κ. Καραμανλή στην εξουσία.

4.2)Η πολιτική δράση του Κ. Καραμανλή

4.3)Μεταπολίτευση και πολιτικό στίγμα

4.4)Ο ρόλος του πρώην πρωθυπουργού στο ζήτημα του Κυπριακού και οι κινήσεις του.

4.5)Οι σχέσεις με το Νάτο και Εοκ

4.6)Ο Κ. Καραμανλής πρόεδρος της Δημοκρατίας και η αποχώρηση από την πολιτική σκηνή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Ανδρέας Παπανδρέου

5.1) Τα Νεανικά Χρόνια

5.2) Τα πρώτα βήματα στην ενεργό πολιτική, η χούντα και η μεταπολίτευση.

5.3)Από την ίδρυση του ΠΑΣΟΚ στο κατώφλι της εξουσίας

5.4) Ο Ανδρέας στη διακυβέρνηση της χώρας

5.5) Το <<βρώμικο '89>> και οι αλλαγές στην ελληνική κοινωνία

5.6) Η επιστροφή στην εξουσία και το τέλος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

6.1) Εκεί που όλα ξεκίνησαν

6.2) Καραμανλής και Παπανδρέου.

6.3) Ομοιότητες και διαφορές

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πολιτική είναι κάθε κίνηση, σκέψη και πράξη που επιχειρεί να συμβάλλει στη βελτίωση της ζωής όλων των πολιτών. Ο άνθρωπος είναι ον πολιτικό, επεσήμανε ο Αριστοτέλης — και όχι κομματικό, θα πρόσθετα εγώ. Τι σημαίνει όμως να ζεις τη ζωή σου σήμερα ως πολιτικό ον; Να καταλαβαίνεις πρώτα από όλα πως είσαι μέλος μιας κοινωνίας, και ότι έχεις ανάγκη τους άλλους, όπως σε έχουν ανάγκη και αυτοί.

Η ενασχόληση του ατόμου με την πολιτική οφείλει να έχει ως στόχο το «κοινό αγαθό». Το αγαθό αυτό, όμως, δεν υπάρχει ανεξάρτητα από όλους όσους μοχθούν γι' αυτό: η ίδια η συμμετοχή στη δημιουργία οικονομικών και πολιτιστικών αγαθών, είναι μέρος του ευ ζην, της ευδαιμονίας ολοκληρωμένων πολιτών.

Και από μια άλλη άποψη επικεντρωνόμαστε σ αυτό που ονομάζουμε πολιτικό χάρισμα. Συχνά «χάρισμα» θεωρείται η ικανότητα του ηγέτη να πείθει ότι ο προορισμός, ο στόχος δηλαδή της προσπάθειας, είναι ο καλύτερος για τη χώρα ή την επιχείρησή του χωρίς να έχει κατορθώσει να προβλέψει αν πράγματι ο στόχος αυτός είναι ο καλύτερος δυνατός.

Όμως «χάρισμα» για έναν ηγέτη δεν είναι μόνο η ικανότητα της πειθούς, αλλά και η ικανότητα της μακροχρόνιας πρόβλεψης ότι ο στόχος προς τον οποίο προσανατολίζει τη χώρα του ή την επιχείρησή του με πειθώ και με αποτελεσματικότητα είναι πράγματι ο καλύτερος δυνατός στη συγκεκριμένη ιστορική συγκυρία.

Θα προσπαθήσουμε λοιπόν να συνδέσουμε την πολιτική και το χάρισμα και να τονίσουμε τα κύρια στοιχεία που πρέπει να κατέχει ένα πολιτικός ηγέτης προκειμένου να μείνει στην ιστορία μέσα από το έργο του.

“Ανήκουμε εις την δύσιν”

Κωνσταντίνος Καραμανλής

“Προτιμούμε να ανήκουμε εις τους Έλληνες”

Ανδρέας Παπανδρέου

Η χαρισματική νομιμοποίηση

Ένας ηγεμόνας προκειμένου να είναι ηγεμόνας οφείλει να συγκροτήσει, να θεμελιώσει και να διατηρήσει ανάμεσα στον ίδιο και τον λαό του ένα ασφαλές κενό, να διατηρεί δηλαδή μια απόσταση από τα πάθη του ώστε να μπορεί να ηγεμονεύει όταν οι περιστάσεις το απαιτούν. Οι κινήσεις και η τακτική που πρέπει να ακολουθεί ένας ηγέτης, προκειμένου να επιτύχει και να χαίρει του σεβασμού των πολιτών του, έχει αποτελέσει και θέμα ανάλυσης του πολιτικού φιλοσόφου Μακιαβέλι, σε ένα από τα βιβλία του.

Ανέφερε χαρακτηριστικά πώς: “το πρώτο πράγμα που πρέπει να μάθεις ως Ηγέτης είναι τον να μην είσαι καλός. Κι αυτή σου τη γνώμη να τη χρησιμοποιείς ή όχι ανάλογα τις περιστάσεις.”¹ Μας καταδεικνύει δηλαδή ότι ο σωστός ηγεμόνας πρέπει να συμπεριφέρεται ανάλογα με τις επικρατούσες συνθήκες, άλλοτε δηλαδή να είναι φιλικός κι άλλοτε απόμακρος, να παίρνει τους εχθρούς με το μέρος του ή να τους εξουδετερώνει.

Στην εποχή μας, η σύνδεση των ηγετικών προσωπικοτήτων με τα κόμματα που εκπροσωπούν, αποτελεί μία αυτονόητη συνθήκη. Ιδίως στην απαρχή της μεταπολιτευτικής περιόδου, το παραπάνω φαινόμενο κυριάρχησε στην πολιτική πραγματικότητα της χώρας. Η ΝΔ, το συντηρητικό κόμμα εξουσίας, ταυτίστηκε εξ αρχής από την ίδρυσή της με τις πράξεις, την ιδεολογικόπολιτική κατεύθυνση, αλλά και την ίδια την προσωπικότητα του ιδρυτή της, Κωνσταντίνου Καραμανλή. Η ταύτιση του υποκειμένου με το αντικείμενο, του Κωνσταντίνου Καραμανλή με την ΝΔ, ήταν σε τέτοιο βαθμό, που η αποχώρησή του από την ηγεσία της οδήγησε το κόμμα σε μία μακροχρόνια κρίση πολιτικού προσανατολισμού και ιδεολογικής ταυτότητας. Βέβαια, η συχνή εναλλαγή των αρχηγών, βοήθησε στην διατήρηση της κρίσης στην κεντροδεξιά παράταξη.

1) Niccolo Machiavelli (1469-1527) << Ο Ηγεμόνας >>

Από την ίδρυση της ΝΔ μέχρι σήμερα, 6 άτομα έχουν διατελέσει πρόεδροι της.² Είναι εύκολα κατανοητό πως κάθε ηγεσία απαιτεί κάποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά προκειμένου να επιτευχθεί η εύρυθμη λειτουργία της. Ένα από αυτά τα χαρακτηριστικά είναι η λαϊκή νομιμοποίηση³, είτε μέσω της εκλογής του Προέδρου από την βάση του κόμματος, είτε μέσω της ανάπτυξης και της υλοποίησης μίας πολιτικής ατζέντας που θα πείθει την βάση.

Επιπροσθέτως, ένα ακόμα σημαίνον χαρακτηριστικό είναι η σταθερότητα σε αντίθεση με την αστάθεια και η συνοχή σε αντιδιαστολή με την διαίρεση.⁴ Η σταθερότητα ταυτίζεται με την ικανότητα της εσωκομματικής εξουσίας και εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις δυνατότητες της ηγετικής ομάδας να διατηρήσει σταθερές και μακροχρόνιες κυβερνήσεις. Στην αντίπερα όχθη η συνοχή διατηρείται στο επίπεδο που η ηγεσία κατέχει τα ηνία της κομματικής βάσης.

Από όσους διετέλεσαν Πρόεδροι του συντηρητικού κόμματος, ο Κ. Καραμανλής (ο πρώτος) και ο Κ. Μητσοτάκης είναι που ξεχώρισαν, όχι τόσο γιατί ήταν οι μακροβιότεροι αλλά γιατί διέθεταν όλα αυτά τα χαρακτηριστικά που συνέθεταν το πορτρέτο ενός πραγματικού ηγέτη, με όραμα και προοπτικές.

Οι απόψεις των μελετητών σχετικά με τις παραμέτρους και τις συνθήκες που διαμορφώνουν ένα κόμμα δίστανται. Από την μία πλευρά υπάρχει η θεώρηση πως η προσωπικότητα, οι ιδιορρυθμίες και η ιδεολογική κατεύθυνση του αρχηγού του, είναι αυτά που καθορίζουν την πορεία του κόμματος.⁵ Από την άλλη πλευρά, υπάρχει η άποψη πως οι κοινωνικές εξελίξεις και η καθημερινότητα διαδραματίζουν τον κυριότερο ρόλο στην διαμόρφωση ενός κόμματος.

2) Από την ίδρυσή της μέχρι και σήμερα έξι κορυφαία στελέχη εναλλάχθηκαν στην αρχηγία του κόμματος (Κ. Καραμανλής ,Σεπτέμβριος 1974-Μάιος 1980 ,Γ. Ράλλης ,Μάιος 1980-Δεκέμβριος 1981, Ευ. Αβέρωφ , Δεκέμβριος 1981-Σεπτέμβριος 1984 , Κ. Μητσοτάκης , Σεπτέμβριος 1984 –Νοέμβριος 1993 ,Μ. Έβερτ ,Νοέμβριος 1993-Απρίλιος 1997 και Κ. Καραμανλής ο νεώτερος ,Απρίλιος 1997 -)

3) Πιο ολοκληρωμένη ανάλυση γύρω από την νομιμοποίηση , βλ : G .Pecora , 1987:24-44 ,117-134 ,259-280 ,303-330.

4) Σταθερότητα/αστάθεια και συνοχή/διαίρεση συνιστούν δύο από τις ερμηνευτικές μεταβλητές. Αποτελούν τους 2 ακραίους και ιδεατούς πόλους στις θέσεις όπου κυμαίνεται η κομματική ηγεσία.

5) Ε. Αλεξιάκης, 2001:205.

1.1. Ο Χαρασματικός κομματικός ηγέτης: μια θεωρητική σύνοψη

Ένα από τα κυριότερα εργαλεία των πολιτικών κομμάτων, εφόσον υπάρχει, αποτελεί η χαρισματική προσωπικότητα του ηγέτη του. Λέγοντας χάρισμα, εννοείται η ικανότητα του ηγέτη να πείθει τους πολίτες και η δυνατότητά του να κινεί τα νήματα με τρόπο που να τον εξυπηρετεί, μεθοδεύοντας τις εξελίξεις προς όφελός του.⁶

Επίσης, ορισμένες φορές μπορεί να παραβεί και τους κανόνες προκειμένου να επιφέρει το επιθυμητό αποτέλεσμα, έχοντας το ελαφρυντικό να ακολουθεί τους δικούς του κανόνες.⁷ Συγκεκριμένα, να προσδίδει στο κόμμα την χρειά και τον χαρακτήρα που ο ίδιος επιθυμεί, διαμορφώνοντας την εσωκομματική ιεραρχία και εξασφαλίζοντας την αφοσίωση, την πίστη και την πειθαρχία της κομματικής βάσης.

Το χάρισμα όμως για έναν ηγέτη προσδιορίζει, ως επί το πλείστον, την σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ του ηγέτη και του λαού. Μιλάμε δηλαδή για μια ηγεσία ασταθή και με μεταβολές, βασισμένη άλλοτε στην επιτυχία κι άλλοτε στην αποτυχία. Ο σύγχρονος χαρισματικός ηγέτης είναι συνήθως κομματικός ηγέτης, άρα κινείται και το κόμμα σε ανάλογο φάσμα κομματικής ηγεσίας.⁸

Ακόμα, χρίζει αναφοράς πως η ανάδειξη και η πορεία ενός ηγέτη είναι αλληλένδετη με την κοινωνική, πολιτική και οικονομική πραγματικότητα που επικρατεί. Μερικοί

επιστήμονες, όπως ο Weber,⁹ αποφεύγουν να εντυφήσουν σε αυτές τις αλληλένδετες σχέσεις, στον αντίποδα όμως, ερμηνευτές

6)Χαρακτηριστικά χαρισματικού ηγέτη , M. Weber 1987 : 106-110

7)Διαφορά χαρίσματος-νομιμοποίησης βλ D .Easton : 129 -130

8)A . Panebianco , 1988 :143-145

9)Μια συνοπτική παρουσίαση των σημαντικότερων ερμηνευτικών προσεγγίσεων που συνδέουν την εμφάνιση του χαρισματικού ηγέτη με μια σοβαρή κρίση βλ Τ. Παππάς , 2002:25-26

που στηρίζονται στην βεμπεριανή ανάλυση σχετικά με την χαρισματική εξουσία, συσχετίζουν το χάρισμα με μια <<ασαφή προς το είδος της>> έννοια της κρίσης.¹⁰

Ένας απ τους πιο αξιόλογους αναλυτές, ο Ν. Πουλαντζάς,¹¹ στα κείμενά του επισημαίνει ότι η κρίση διακρίνεται από ειδικά χαρακτηριστικά και τονίζει ότι θα πρέπει να διακρίνεται από τις δυσλειτουργίες που δεσπάζουν στο πολιτικό, οικονομικό και θεσμικό σύστημα μια χώρας που προκαλούν ισχυρές ανακατατάξεις στις μεγάλες ηγεμονίες.¹²

Όπως αναφέραμε το χάρισμα διαδραματίζεται σε περιβάλλον που δεν είναι σταθερό. Η διαφορά ανάμεσα στο χάρισμα που προκύπτει από την κατάσταση της στιγμής και το καθαρό και γνήσιο είναι η εξάρτηση του πρώτου από τις συγκυρίες που επικρατούν. Αυτές είναι που καθορίζουν το ρόλο και την έκτασή του και ως ένα σημείο δεσμεύει και τον ηγέτη.¹³

Σύμφωνα με τις παραπάνω αναλύσεις παρατηρούμε ότι αυτό που ονομάζουμε καταστασιακό χάρισμα αλλά και το καθαρό συμβάλλει σημαντικά στο να αναδειχθεί ο ηγέτης στα μάτια των ψηφοφόρων και των μελών του κόμματος ως ο ηθικός αυτουργός και συντελεστής της κομματικής πολιτικής δίνοντας του τον απόλυτο έλεγχο.

10)Τ. ΠΑΠΠΑΣ ,2002 :26 : Ο συγγραφέας αναγνωρίζει την εννοιολογική ασάφεια των αναλύσεων ,επιμένει όμως στην ερμηνευτική αξία της κρισιακής κατάστασης προχωρώντας σε μια εξίσου ασαφή εννοιολόγηση .

11) Σύμφωνα με τις αναλύσεις του Ν. Πουλαντζά η πολιτική κρίση : α) συνιστά μια γενική έννοια που δεν πρέπει να συνδέεται με τα επιμέρους χαρακτηριστικά της , β) αποτελεί μια ενεργή διαδικασία με μεγάλη διάρκεια , γ)συναρθρώνεται πάντα με μια ιδεολογική κρίση.

12) βλ Γ . Πάσχος , 1981^α :12.

13)βλ R .Tucker ,1970 : 87-88

Επιπροσθέτως ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι θεωρίες του Ρ. Σένετ, ο οποίος εμπνεύστηκε από τις βεμπεριανές θεωρίες, και διατύπωσε διαφορετική άποψη για το χάρισμα. Οι αναλύσεις του κυμαίνονται κυρίως στην εξατομικευμένη πολιτική και μπορούν να φανούν χρήσιμες και στην περίπτωση της χαρισματικής κομματικής ηγεσίας.

Θεωρεί ότι το σύγχρονο χάρισμα είναι ένα εγκόσμιο χάρισμα .<<Το εγκόσμιο χάρισμα¹⁴ αφίσταται από την διονυσιακή εμπειρία¹⁵ (...) χάνει την θρησκευτική του κοσμιότητα και γίνεται απολίτιστο>> Έτσι << (...) ο ίδιος ο ηγέτης δε χρειάζεται τιτάνια η σατανικά προσόντα προκειμένου να είναι χαρισματικός >>¹⁶ Δεν διώχνει μακριά τα πλήθη με την ακραία συμπεριφορά του.

Του αρκεί απλά να τραβήξει την προσοχή στις πράξεις του δείχνοντας έναν ελεγχόμενο αυθορμητισμό . <<Όταν αυτός ο ελεγχόμενος αυθορμητισμός επιτυγχάνεται οι παρορμήσεις του μοιάζουν ειλικρινείς και μπορούν να εμπιστευτούν τον πολιτικό>>¹⁷ τονίζει ο Σένετ . Επισημαίνει ότι το σύγχρονο χάρισμα είναι τελικά << (...) αμυντικό όπλο στην απρόσωπη κρίση του κράτους ενδέχεται να οδηγήσει σε αιτήματα αλλαγής. Καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το εγκόσμιο χάρισμα δημιουργεί τις <<κρίσεις >> και με αυτή την έννοια η κρίσιμη κατάσταση δεν αποτελεί προϋπόθεση για την εκδήλωση του αλλά γνήσιο παραγωγό της <<αποστολής >> του.

14) Βλ . Ρ. Σένετ ,1999 : 340-341

15)Ρ .Σένετ ,1999 : 349

16)Βλ Ρ. Σένετ , 1999 :340

17) Ρ. Σένετ 1999 :342

1.2 Η φύση ,η λειτουργία και η εμβέλεια του χαρίσματος στην μεταπολιτευτική <<συγκυρία>> : Ο Κ. Καραμανλής ως <υπερκομματικός εθνικός ηγέτης >>

Η ανάδειξη του Κωνσταντίνου Καραμανλή σε μία ιδιαίτερα ρευστή πολιτική πραγματικότητα και μία πολύπαθη κοινωνική διάρθρωση, τα πρώτα χρόνια της μεταπολιτευτικής περιόδου, είχε ως κύριο χαρακτηριστικό μία σειρά δηλώσεων και προσωπικής του προβολής που αποσκοπούσε στην μεγιστοποίηση της κοινωνικής και πολιτικής του αποδοχής και του κύρους του. Ακόμη και ο ίδιος μέσα από τις κινήσεις του κοιτούσε πως θα διατηρεί το προφίλ του χαρισματικού μύθου και να το καλλιεργεί ολοένα και περισσότερο.¹⁸

Μέσα από γραπτό του σημείωμα είχε τοποθετηθεί σχετικά με την αποχώρησή του από την πολιτική σκηνή το 1963 τονίζοντας ότι <<εάν είχα μείνει (...) θα είχα φθαρεί μέσα στο στρόβιλο τω παθών της εποχής εκείνης και δε θα ήμουν σε θέση να επιστρέψω ως ο Παράκλητος την κρίσιμη στιγμή το 1974 >>. ¹⁹Είναι προφανές πως η κατάλυση της Δημοκρατίας και η μαύρη επταετία για την χώρα, δεν προσέφεραν τις προοπτικές ανάδειξης και καταξίωσης στο πολιτικό προσκήνιο που επιζητά ο κάθε ηγέτης.

Η υπερηφάνεια και ο δυναμισμός που διέθετε ο Κ. Καραμανλής δεν μπορεί όπως είναι προφανές να μην εκδηλωθεί χωρίς σεμνότητες και προσχήματα. Τόνιζε : << Με μένα οι Έλληνες βρήκαν αυτό που έψαχναν .Υπάρχουν τέτοιες στιγμές στη ζωή των λαών .Υπάρχουν πράγματα που σκέπτεται όλος ο κόσμος αλλά κανείς δε τολμά να τα πει ούτε να τα κάμει. Κι έρχεται κάποιος και όλα αλλάζουν >>²⁰. Ο ίδιος παρουσιάζει τον εαυτό του ως Μεσσία .Χαρακτηριστικά στην ομιλία του στα εγκαίνια της ΔΕΘ (31.08.1974) εκφωνεί στο ακροατήριο του : <<Θεσσαλονικείς ,Ήλθα ! Ευρίσκομαι ήδη κοντά σας ! >>²¹

Άλλωστε, δεν αποτελεί τυχαίο γεγονός πως η δράση και το μεγαλείο του πρωθυπουργού υμνείται, παρά συζητιέται²². Η προσωπικότητα, ο χαρακτήρας και ο επιβλητισμός που διέθετε καταλήγουν σε μια εξουσία ελεύθερη, εκτεταμένη και ρεαλιστική. Κυνηγούσε το απόλυτο και το ολοκληρωτικό. Θεωρούσε ότι για να επιτύχει την αποστολή που του έχει ανατεθεί χρειάζεται το 100% της πλειοψηφίας, αλλιώς δεν υπάρχει λόγος να κατέχει τα ηνία²³. Γι αυτό άλλωστε έχει χαρακτηριστεί ως <<Εθνάρχης >> και <<Χαρισματικός Ηγέτης >>.

Οι προσεγγίσεις που έχουν διατυπωθεί, παρουσιάζουν έναν χαρισματικό και ισχυρό ηγέτη, το έργο του οποίου έχει καθορίσει την πορεία του νέου ελληνικού κράτους την μεταπολιτευτική περίοδο. Στην αντίπερα όχθη όμως, αναφέρουν και έναν άνδρα ο χαρακτήρας του οποίου είχε έντονα στοιχεία αυταρχισμού.²⁴

Οι θαυμαστές του, αποσκοπώντας στην ιστορική και λαϊκή του δικαίωση, υποβαθμίζουν και αποκρύπτουν τις σκοτεινές πτυχές της προσωπικότητάς του.²⁵ Το χάρισμά του απηγούσε και άγγιζε μεγάλα στρώματα του πληθυσμού περνώντας από γενιά σε γενιά.

18) ο Τ. Παππάς (1999 :46) υποστηρίζει ότι ο Καραμανλής ποτέ δεν ενεθάρρυνε τον μύθο της προσωπικότητάς του.

19) κ. Γουντχαουζ ,1982 :222

20) Συνέντευξη Κ. Καραμανλή στο περιοδικό Paris Match 12.11.1976

21) Ε. Καρτάκης , χ.χ :26

22) Ρ. Μασσιπ ,1982 , Στη σκιά ενός μεγάλου ,βιβλίο που ασχολείται με τον Κ. Καραμανλή

23) Ε. Καρτάκης ,χ.χ :104

24) Ε. Αλεξιάκης ,2001 :387,289

Θεωρία Χαρίσματος : Βέμπερ

2.1) Νομιμότητα και είδη εξουσίας

Θα ήταν αδιανόητο όταν γίνεται λόγος περί ισχύς, νομιμότητας και χαρίσματος να μη θίγεται το θέμα της εξουσίας. Σύμφωνα με τον Βέμπερ ως εξουσία ορίζεται το σύνολο των διαταγών που μια ομάδα ανθρώπων υποχρεούται να υπακούσει ή την δυνατότητα που έχει ένα κράτος να ελέγχει ή να υπαγορεύει τις ενέργειες του λαού του.²⁶ Βέβαια δεν αφορά πάντα την άσκηση <<δύναμης>> και <<επιρροής >> σε ανθρώπους .Εξαρτάται πολλές φορές ,από τους σκοπούς και τα μέσα που επιδιώκει.

Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί η εξουσία να χρησιμοποιήσει οικονομικά μέσα ,δεν είναι απαραίτητο όμως αυτό να είναι αυτοσκοπός από όλες τις εξουσίες και να εφαρμόζεται σε κάθε ενέργεια.

Στόχος είναι ν αποτελείται από ένα σωστό και ικανό επιτελείο υπεύθυνων ανθρώπων που θα υπακούνε και θα εκτελούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τον στόχο τους.²⁷ Το επιτελείο των συγκεκριμένων ανθρώπων μπορεί να συνδέεται με τον εξουσιαστή-ες ,με συναισθηματικούς δεσμούς ή με καθαρά συμφεροντολογικά κίνητρα.

Μέσα από αυτά τα κίνητρα είναι που καθορίζεται και ο τύπος της κάθε εξουσίας .Σύμφωνα με την εμπειρία καμία εξουσία με την θέλησή της δεν αρκείται και περιορίζεται μόνο στα υλικά η συναισθηματικά κίνητρα της διατήρησή της ,αλλά πολύ περισσότερο εστιάζει στην διατήρησή της μέσα από της νομιμότητα της. Ανάλογα με το είδος της νομιμότητας λαμβάνει διαφορετική μορφή κι η υπακοή του επιτελείου που είναι αρμόδιο για την άσκηση εξουσίας.

26) Οικονομία και κοινωνία :Θ. Γκιούρας , Εκδόσεις :Σαββάλας

27) Οικονομία και κοινωνία :Θ. Γκιούρας , Εκδόσεις :Σαββάλας

Γι αυτό και είναι σκόπιμο να διαχωρίζονται τα είδη της εξουσίας σύμφωνα με την απαίτηση της νομιμότητας:

A) Η νομιμότητα μιας εξουσίας επειδή έχει σαφείς σχέσεις δεν έχει ιδιαίτερη σημασία.

B) Η εξουσιαστική σχέση δεν ορίζεται μόνο μέσα από τις απαιτήσεις. Αλλιώς ο εργάτης στον τομέα της μισθοδοσίας του θα ήταν <<εξουσιαστής >> του εργοδότη. Στην ουσία είναι ένας ανταλλακτικός εταίρος του εργοδότη που έχει δικαίωμα στην απολαβή κάποιων αποδόσεων.²⁸ Το γεγονός ότι λόγω στρατιωτικής πειθαρχίας η υπακοή είναι ανοικειοθελής, ενώ εκείνη που συγκροτείται λόγω εργοταξιακής πειθαρχίας είναι οικειοθελής δεν αλλάζει τίποτα στο γεγονός ότι και η πειθαρχία του εργοταξίου είναι υποταγή σε μια εξουσία.

Γ) Η νομιμότητα μιας εξουσίας θα πρέπει να θεωρείται απλώς ως πιθανότητα και να τίθεται σε σχετικό βαθμό.²⁹ Η υποταγή μπορεί να ασκείται υποκριτικά από μεμονωμένο το άτομο ή από ολόκληρες ομάδες.

Δ) Ο όρος <<υπακοή >> σημαίνει ότι η πράξη αυτού που υπακούει εξελίσσεται με τέτοιο τρόπο να έχει καταστήσει αρχή της συμπεριφοράς του το περιεχόμενο της διαταγής.

2.2) Χαρισματική εξουσία κατά τον Βεμπέρ

Ως χάρισμα ο Βεμπέρ όριζε την ιδιότητα μιας προσωπικότητας η οποία διακατέχεται από υπερφυσικές ή υπεράνθρωπες δυνάμεις που δεν μπορούν να είναι προσβάσιμες στον καθένα γι αυτό και αξιολογείται ως ηγέτης. Βέβαια ένα χάρισμα προκειμένου να νοείται ισχυρό χρειάζεται την αναγνώριση από τους κυριαρχούμενους η οποία είτε είναι ελεύθερη ή υλοποιείται μέσω θαυμάτων.

Ωστόσο δεν αποτελεί τη βάση της νομιμοποίησης η αναγνώριση ,αλλά είναι αναγκαία από εκείνους που καλούνται να εκτελέσουν αυτή την ιδιότητα. Αξιοσημείωτο είναι πως η χαρισματική εξουσία έρχεται σε αντιπαράθεση συνάμα και με την ορθολογική αλλά και με την γραφειοκρατική εξουσία .Ενώ οι άλλες είναι καθημερινές και ξεχωριστές μορφές εξουσίας ,η χαρισματική εξουσία είναι το ακριβώς αντίθετο.³⁰ Από τη μία πλευρά η γραφειοκρατική εξουσία είναι ορθολογική από την άποψη ότι έχει δεσμευτικό χαρακτήρα ,ενώ από την άλλη πλευρά η χαρισματική είναι ανορθολογική γιατί εκλείπουν οι κανόνες .

Στη συνέχεια εγκωμιάζει το καθαρό χάρισμα όπου είναι απρόσιτο προς την οικονομία. Όταν εμφανίζεται σαν καθαρό χάρισμα του προσδίδεται η έννοια της αποστολής.³¹ Σ αυτόν τον τομέα το χάρισμα δεν νοιάζεται από οικονομική άποψη ν αξιοποιήσει τις χαρισματικές ικανότητες ώστε ν αποφέρουν κέρδη.

Βέβαια αυτό δε σημαίνει πως αποφεύγει πάντα την ιδιοκτησία και την απορρίπτει τελείως. Αυτό που όλοι περιφρονούν στην περίπτωση του χαρισματικού τύπου ,είναι την παραδοσιακή 'η ορθολογική οικονομία της καθημερινότητας ,η οποία είναι τυπική δύναμη της ανοικονομικότητας, διότι αποποιείται κάθε ανάμειξη με την καθημερινότητα. Συμμετέχει ευκαιριακά μόνο σε πορίσματα.

Το χάρισμα αποτελεί την μεγάλη δύναμη σε δεσμευμένους περιόδους μας τονίζει ο Βέμπερ το οποίο μπορεί να είναι μια αναδιαμόρφωση άλλοτε από ανάγκη κι άλλοτε από ενθουσιασμό ν' ανατρέψει ολόκληρες καταστάσεις.

28) Οικονομία και κοινωνία :Θ. Γκιούρας , Εκδόσεις :Σαββάλας

29) Οικονομία και κοινωνία :Θ. Γκιούρας , Εκδόσεις :Σαββάλας

30) Οικονομία και κοινωνία :Θ. Γκιούρας , Εκδόσεις :Σαββάλας

31) Οικονομία και κοινωνία :Θ. Γκιούρας , Εκδόσεις :Σαββάλας

2.3) Οι επιδράσεις του χαρίσματος μέσα από την καθημερινοποίηση.

Η καθημερινοποίηση είναι λειτουργική έννοια του Weber ,δεν ανήκει δηλαδή στις μεγάλες κοινωνιολογικές κατηγορίες. Στην ουσία σημαίνει την απλοποίηση ενός φαινομένου που χάνει τον έκτακτο χαρακτήρα του και γίνεται καθημερινό.³² Στην καθαρή μορφή της η χαρισματική εξουσία ,έχει έντονο χαρακτήρα διότι συνδέεται με την χαρισματική ισχύ προσωπικών ιδιοτήτων και αποτελεί μια αυστηρά κοινωνική σχέση.

Σε περίπτωση όμως που η σχέση δεν έχει σύντομη διάρκεια αλλά αποκτάει σταθερό χαρακτήρα, τότε η χαρισματική εξουσία είναι υποχρεωμένη ν' αλλάξει ριζικά και να κινείται ως επί των πλείστων σε παραδοσιακή ή ορθολογική μορφή. Οι παρορμήσεις προς αυτήν την κατεύθυνση είναι :

1) Η εξυπηρέτηση των συμφερόντων των οπαδών προκειμένου να υπάρχει δυναμική στήριξη και στην πορεία.

2) Η εντονότερη εξυπηρέτηση των συμφερόντων του διοικητικού επιτελείου.

Τα παραπάνω συμφέροντα παρουσιάζονται όταν υπάρχει απώλεια ή φυγή του ατόμου που φέρει το χάρισμα και το θέμα της διαδοχής που όπως είναι φυσικό προκύπτει.³³ Εάν βρεθεί λύση και είναι αποτελεσματική η χαρισματική κοινότητα διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο για τις κοινωνικές σχέσεις που δημιουργούνται.

Μερικοί από τους τρόπους λύσεις που μπορούν να εφαρμοστούν είναι :

Α) Διέξοδος σε νέους φορείς χαρίσματος

Β) Η ανάδειξη διαδόχου και η αναγνώριση του από την κοινότητα.

Γ) Η άποψη ότι το χάρισμα είναι μια ιδιότητα που μεταβιβάζεται ιεραρχικά μέσα από τον ένα φορέα σε άλλους.

Επιπροσθέτως δεν πρέπει να παραλείψουμε ότι όταν καθημερινοποιείται το χάρισμα είναι ακόλουθο να απλοποιηθούν και τα συμφέροντα του διοικητικού επιτελείου. Εξίσου εύκολα οι χαρισματικοί κανόνες μπορούν να τροποποιηθούν και σε νομοταξικούς κανόνες, δηλαδή σε αυτό που ονομάζουμε κληρονομικό χάρισμα. Εφόσον ισχύει το κληρονομικό χάρισμα του ηγέτη τότε ισχύει και το κληρονομικό χάρισμα αντίστοιχα του διοικητικού επιτελείου και των οπαδών.

Οι εξουσίες και οι πιθανότητες όλων των ειδών υπόκεινται στην παράδοση. Το διοικητικό επιτελείο μπορεί ωστόσο να απαιτήσει την ιδιοποίηση ατομικών θέσεων για τα μέλη του.³⁴

Ακόμη η καθημερινοποίηση του χαρίσματος είναι ταυτόσημη με την οικονομία και τις επιρροές που αυτή επιφέρει σε βασικά ζητήματα.

Η οικονομία είναι αυτή που καθοδηγεί εδώ. Η αναδιαμόρφωση του κληρονομικού χαρίσματος λειτουργεί σε πολύ μεγάλο βαθμό ως μέσο νομιμοποίησης. Η δύναμη που ασκεί το χάρισμα επιδρά σε μεγάλο βαθμό και με σημαντικό τρόπο στην οικονομία ,ορισμένες φορές με καταστροφικές συνέπειες.

- 32) Οικονομία και κοινωνία :Θ. Γκιούρας , Εκδόσεις :Σαββάλας
- 33) Κατά τη διάρκεια της χαρισματικής εξουσίας και της αντίστοιχης ακολουθίας του ηγέτη ,οι μαθητές δεν ασχολούνται με τον οικονομικό πορισμό.
- 34) Οικονομία και κοινωνία :Θ. Γκιούρας , Εκδόσεις :Σαββάλας

3.1) Το χάρισμα ως ο κύριος <<Συντελεστής >>

Σύμφωνα με τις απόψεις ερμηνευτών το πρόγραμμα εκσυγχρονισμού που εφάρμοσε ο Κ. Καραμανλής δεν υπήρξε τόσο καινοτόμο όσο αναμένανε , αλλά έκλεινε περισσότερο προς συντηρητικές πλευρές και καταθέσεις, απέχοντας από τα αιτήματα της εποχής.³⁵

Ωστόσο δεν απουσίαζαν κι εκείνοι που εστίαζαν στο ότι δεδομένου των δύσκολων πολιτικών συνθηκών που υπερίσχυαν δεν έπρεπε να οξύνει περαιτέρω την κατάσταση. Δεν εμφανίστηκε δηλαδή ως σωτήρας που <<ως δια μαγείας >> θα

ρύθμιζε την κατάσταση αλλά διακατέχεται από τον δυναμισμό και την διορατικότητα να εμφανίζεται όταν το απαιτούν οι συγκυρίες και αντιστοίχως ν αποχωρεί όταν μοιάζουν ζόρικες.³⁶

Ας μην ξεχνάμε και την άποψη των εσωκομματικών αντιπάλων ότι παρά το πέρασμα του από την εξουσία σαν πρώην πρωθυπουργός δεν αναγνωρίστηκαν έντονα τα χαρισματικά του κριτήρια πέρα από τον κύκλο του.³⁷ Κανείς δε μπορεί ν αναιρέσει όμως ότι αυτό είναι μια απλά μια άποψη, που άλλοι συμφερίζονται κι άλλοι όχι.

Άλλωστε ανέλαβε την κυριαρχία της χώρας σε μια μεταβατική περίοδο με ότι αυτό μπορεί να συνεπάγεται ,έχοντας να κουβαλήσει ένα δύσκολο φορτίο και να ανταπεξέλθει συνάμα.³⁸ Ο Βέμπερ έλεγε πως ο χαρισματικός τύπος είναι αυτός που οργανώνει και ενώνει την παράταξη ,τους δημιουργεί τον φανατισμό και το πείσμα να δρουν ολοένα πιο δυναμικά και να μεταδίδουν όλη αυτή την λαχτάρα και στα νεότερα μέλη.³⁹

Εύλογα παρ όλα αυτά δημιουργείται το ερώτημα αν το χάρισμα υφίσταται σε όλες τις περιπτώσεις ,ακόμη κι όταν ο ηγέτης δεν παρουσιάζει ιδιαίτερο δυναμισμό και προοδευτικότητα.⁴⁰ Η απάντηση στο ερώτημα είναι πως όλα αυτά που μας περιγράφει ο Βέμπερ ως <<ιδιότητες >> μπορούν ν αναγνωριστούν ακόμη και σε άτομα με <<περιορισμένες >> δυνατότητες και με έλλειψη νέων ιδεών και προοπτικών αρκεί να μπορεί να χειριστεί κατάλληλα το πολιτικό έργο που του αρμόζει .

Ενίοτε υπάρχουν και οι στιγμές που το κόμμα έχει καθοδική πορεία με σκαμπανεβάσματα και αποτυχημένες πολιτικές αναμετρήσεις .⁴¹ Σ αυτή την περίπτωση όπως είναι αναμενόμενο ,επέρχεται σύγκρουση και γκρίνια από τους οπαδούς του κόμματος οι οποίοι προκειμένου να συσπειρωθεί περισσότερο το κλίμα ζητούν διέξοδο σε νέα κομματική ηγεσία και αρχηγό που θα τους οδηγήσει εκ νέου σε επιτυχίες και θα καλλιεργήσει τον ενθουσιασμό .

Όμως οι συχνές εναλλαγές στην εξουσία θα έχουν ως συνέπεια να τίθεται σε κίνδυνο η σταθερότητα της παράταξης και να είναι αβέβαιη η πορεία της.⁴² Έτσι κι εδώ το θάρρος και

η χαρισματική ικανότητα του ηγέτη είναι που διασφαλίζει την κατάσταση και θα εγγυηθεί την ομαλή συνέχεια.⁴³

Διαπιστώνουμε δηλαδή ότι το χάρισμα είναι απαραίτητο στοιχείο και το ιδανικό << όπλο >> για την αναγνώριση και εξιλέωση ενός κομματικού ηγέτη.

- 35) Σ. Αλεξανδρόπουλος , 1990 :81
- 36) Θ. Διαμαντόπουλος , 1999 :143-135
- 37) Θ. Διαμαντόπουλος , 1999 :143-135
- 38) Τ. Παππάς ,1999 :34
- 39) Ρ. Σένετ ,1999 :342
- 40) Θ. Διαμαντόπουλος ,1999 :135
- 41) Θ. Διαμαντόπουλος ,1999 :135
- 42) Ρ. Σένετ ,1999 :342
- 43) Ρ. Σένετ ,1999 :347

3.2) Οι κομματικοί αρχηγοί και η ταύτιση τους με την χαρισματική ηγεσία.

Όπως καταλάβαμε από τις προηγούμενες αναλύσεις ένας κομματικός αρχηγός χρειάζεται απαραίτητα το <<προσόν >> του χαρίσματος για να αναδειχθεί ως υπέρτατος ηγέτης. Η ιστορία μας έχει δείξει ότι από το παρελθόν μέχρι και σήμερα πέρασαν από την εξουσία πληθώρα πολιτικών αρχηγών ,άλλοι

κυβέρνησαν άλλοι όχι λίγοι όμως ήταν εκείνοι που κατάφεραν να καταξιωθούν και να << μείνουν χαραγμένοι >> στην μνήμη μας.

Άλλοι αναδείχθηκαν στην πολιτική σκηνή λόγω οικογενειακής παράδοσης ,δηλαδή επειδή προϋπήρχε ο πατέρας ,θείος ή κάποιος άλλος συγγενής κι άλλοι επειδή πάντα υπήρχε μέσα τους το ταλέντο και ξεχώριζαν. Ο Άξιος χαρισματικός ηγέτης οφείλει να έχει μια υποδειγματική προσωπικότητα καθώς επίσης και την δυνατότητα να προβάλλει τον εαυτό του στην κοινωνία η οποία βρίσκεται σε κρίση.⁴⁴

Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό οφείλει ο ηγέτης να απευθύνει το μήνυμά του ,το οποίο θα περιέχει την <<συνταγή>> για την υπέρβαση της κρίσης. Φυσικά για να υλοποιηθεί στην πράξη βασική προϋπόθεση πέραν της προσωπικότητας του ηγέτη είναι και η ικανότητα του ,καθώς επίσης και η ευνοϊκή συγκυρία να διαδώσει το μήνυμά του και να το στηρίξει δημόσια.

Η κοινωνία έχει ανάγκη από πολιτικούς ηγέτες με πυγμή ,θάρρος και δυναμισμό που να << μιλάνε στην καρδιά του πολίτη >> κι όπως έλεγε κι ο Μπρέχτ αλίμονο σ ένα κόσμο που δεν έχει χαρισματικούς ηγέτες .Απαιτείται να είναι επικοινωνιακός ,τόσο ν ακούει όσο και να μεταδίδει μηνύματα με τον τόνο και το χρώμα της φωνής.

Επίσης οφείλει να γίνεται αντιληπτός από τους <<οπαδούς >> ως φορέας ριζικών αλλαγών του κατεστημένου . Και το κυριότερο απ όλα να είναι οραματικός , να καταφέρνει να διαμορφώσει μια επιθυμητή εικόνα για το μέλλον διαφορετική και καλύτερη από την υφιστάμενη .⁴⁵

Να ορίζεται σαν τον <<απλό >> και <<καθημερινό>> άνθρωπο όταν απαιτείται ,που θα μπει μέσα στο σπίτι σου, θα του μιλήσεις για τους προβληματισμούς σου και θα σε κατανοήσει .Εκεί ακριβώς δηλαδή κρύβεται όλο το παιχνίδι ,στην σχέση εμπιστοσύνης ηγέτη-πολίτη.

Από τη μεταπολίτευση μέχρι και σήμερα έχει περάσει από την εξουσία και την θέση του πρωθυπουργού πληθώρα πολιτικών ,μερικοί πέτυχαν , ορισμένοι απέτυχαν κι άλλοι απλώς υπήρξαν. Εκείνοι που ξεχώρισαν και σημάδεψαν της χώρας ήταν οι Κ

.Καραμανλής και Α. Παπανδρέου στους οποίους και θα
εστιάσουμε.

44)Τ .Παππάς ,2002 :38-41

45) Τ .Παππάς ,2002 :38-41

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

4) Μεταπολίτευση

Η έκφραση «Μεταπολίτευση» παραπέμπει στις τέσσερις περίπου δεκαετίες από την πτώση της Δικτατορίας το 1974 μέχρι την έναρξη της οικονομικής κρίσης και τις εκλογές του 2009. Κατά τη μακριά αυτή περίοδο, υπήρξαν διάφοροι χρονικά κύκλοι με έντονες διαφορές ως προς τις πολιτικές και οικονομικές συνθήκες, τις κυρίαρχες επιδιώξεις, τους πρωταγωνιστές και τις στάσεις των πολιτών. Κατά τη μακριά αυτή περίοδο, υπήρξαν διάφοροι χρονικά κύκλοι με έντονες διαφορές ως προς τις πολιτικές και οικονομικές συνθήκες, τις κυρίαρχες επιδιώξεις, τους πρωταγωνιστές και τις στάσεις των πολιτών. Από το 1974 μέχρι το 1985 το ζητούμενο ήταν η αποκατάσταση της δημοκρατίας, η ομαλή λειτουργία του κοινοβουλευτισμού, η κατάργηση των διακρίσεων μεταξύ των πολιτών και η ισονομία.

Κυριότερα χαρακτηριστικά των πρώτων χρόνων της περιόδου της μεταπολίτευσης, είναι η νομιμοποίηση του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδος (ΚΚΕ), όπως και των άλλων αριστερών και

κομμουνιστικών κομμάτων (ΚΚΕ εσωτ., ΕΚΚΕ, ΕΔΕ, κλπ), το νέο Σύνταγμα, και η προσπάθεια απάλυνσης των πληγών που είχαν ανοίξει οι ιδεολογικές διαμάχες από την απελευθέρωση μέχρι το 1974.

Μετά την άφιξη του Κωνσταντίνου Καραμανλή και των εξόριστων πολιτικών, θα αρχίσει και η ανασυγκρότηση της πολιτικής ζωής, θα καταργηθούν ανελεύθεροι νόμοι και θα νομιμοποιηθεί το ΚΚΕ. Παράλληλα, θα δημιουργηθούν δύο νέα μεγάλα πολιτικά κόμματα. Καμπή στην πολιτειακή αλλαγή του πολιτεύματος της Ελλάδας, ήταν το δημοψήφισμα του 1974, όπου διεξήχθη το δημοψήφισμα για τη μορφή του πολιτεύματος μεταξύ Βασιλευόμενης και Αβασίλευτης Δημοκρατίας.

4.1) Η εμφάνιση και η επιλογή του Κ.Καραμανλή στην εξουσία .

Ο Κ. Καραμανλής ήταν Έλληνας πολιτικός ο οποίος διετέλεσε τέσσερις φορές Πρωθυπουργός της Γ' Ελληνικής Δημοκρατίας και δύο φορές Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας. Γεννήθηκε στην τουρκοκρατούμενη ακόμα Πρώτη Σερρών το 1907. Ήταν πρωτότοκος γιος δημοδιδασκάλου, του Γεώργιου Καραμανλή, ο οποίος πολέμησε στον Μακεδονικό Αγώνα[1] και στη συνέχεια ασχολήθηκε με την καλλιέργεια και το εμπόριο καπνού.

Φοίτησε στο δημοτικό σχολείο της Πρώτης Σερρών, στη συνέχεια στο ημιγυμνάσιο της Νέας Ζίχνης, κωμόπολης της περιφέρειας, και ύστερα (1920) στο Γυμνάσιο Σερρών. Το 1923 μετακινήθηκε στην Αθήνα. Αρχικά φοίτησε στο Λύκειο Μεγαρέως για να αποφοιτήσει από το 8ο Γυμνάσιο Αθηνών (στην Κυψέλη). Σπούδασε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών (1925-1929) απ' όπου έλαβε το πτυχίο της νομικής στις 13 Δεκεμβρίου του 1929. Με έντονη ροπή στον δημόσιο βίο και ενδεικτικά μίας ισχυρής προσωπικότητας,

έθεσε υποψηφιότητα και εξελέγη σε ηλικία 28 ετών πληρεξούσιος Σερρών με το Λαϊκό Κόμμα στις εκλογές για τη συντακτική συνέλευση του 1935, από την οποία απέσχε το Κόμμα Φιλελευθέρων.

Η εδραίωσή του στην τοπική πολιτική επιβεβαιώθηκε όταν επανεξελέγη βουλευτής στις εκλογές για τη Γ' αναθεωρητική Βουλή του Ιανουαρίου του 1936, οπότε συμμετείχαν και οι βενιζελικοί και ίσχυσε σύστημα απλής αναλογικής. Η Δικτατορία της 4ης Αυγούστου του 1936 διέκοψε την πολιτική του σταδιοδρομία. Επανήλθε στις Σέρρες, όπου άσκησε τη δικηγορία έως το 1941.

Κατά τη διάρκεια της Κατοχής παρέμεινε στην Αθήνα χωρίς να αναμιχτεί ενεργά στην πολιτική. Το καλοκαίρι του 1944 ο Καραμανλής προσπάθησε να εμπλακεί πιο ενεργά στις πολιτικές εξελίξεις, διαφεύγοντας με πλωτό μέσο στη Μέση Ανατολή, όπου είχε σχηματιστεί νέα εξόριστη κυβέρνηση υπό τον Γεώργιο Παπανδρέου μετά το Συνέδριο του Λιβάνου. Η μετάβασή του εντούτοις καθυστέρησε πολύ, ώστε όταν τελικά ο Καραμανλής βρέθηκε στο Κάιρο τον Οκτώβριο, η Αθήνα είχε μόλις απελευθερωθεί από τους Γερμανούς και ο ίδιος υποχρεωτικά θα επέστρεφε στο τέλος του ίδιου μήνα.

Αναμφίβολα έχει συνδεθεί με την μετεμφύλιοπολεμική ⁴⁶Ελλάδα. Από το 1955 κυριαρχεί στην πολιτική ζωή της χώρας μας, ενώ παράλληλα έχει λατρευτεί από τους μισούς Έλληνες κι απ τους άλλους μισούς είχε απορριφθεί. Η σκιά του πλανιόταν πάνω από την Ελλάδα όλα τα χρόνια της δικτατορίας παρόλο που απουσίαζε από τα δρώμενα και από την χώρα από τον Δεκέμβριο του 1963 το όνομα του έτρεχε στα χείλη φίλων και αντιπάλων.

Ο Κ. Καραμανλής είχε γίνει το κέντρο ανησυχίας των διδακτόρων και η κρυφή ελπίδα των Ελλήνων. Στα χρόνια της χούντας φαινόταν ως παράκλητος του πολιτικού κόσμου και

ολόκληρου του ελληνικού λαού. Στις 23 Ιουλίου 1974, το απόγευμα ο λαός της Αθήνας είχε ξεχυθεί στους δρόμους, ενώ η φοβία από την τρομοκρατία της χούντας των συνταγματαρχών είχε υποχωρήσει και η εξουσία της Χούντας είχε παραλύσει.

Άρχισαν να υλοποιούνται συσκέψεις των στρατιωτικών με τους πολιτικούς αρχηγούς και στην πρώτη συνεδρίαση ο Καραμανλής επιλέχθηκε πρωθυπουργός.⁴⁷

Σύμφωνα με τις πηγές της εποχής εκείνης η πρόταση του Καραμανλή υποστηρίχθηκε από τον Αμερικανό υπουργό εξωτερικών Χένρι Κίσινγκερ. Πολλοί ήταν εκείνοι που έσπευσαν να τον χαρακτηρίσουν ως <<δοτόν>> πρωθυπουργό εξαρτημένο από τις Η.Π.Α .

Ήταν ένας ισχυρισμός που οπωσδήποτε εξυπηρετούσε πολιτικές προοπτικές μέσα στο γενικό κλίμα αντιαμερικανισμού που επικρατούσε τότε στην χώρα. Χωρίς αντίρρηση το όνομα του είχε συνδεθεί σε όλη την περίοδο της δικτατορίας με την αποκατάσταση της δημοκρατίας. Την κατάληξη στον συγκεκριμένο πολιτικό αρχηγό αναζητούσαν και υποδείκνυαν όλη την περίοδο της δικτατορίας τα πολιτικά κόμματα της εποχής και αυτή τη λύση εκτιμούσε ως δυνατή και το μέγιστο του λαού.⁴⁸ Κατά τη διάρκεια της πολιτικής του σταδιοδρομίας βρέθηκε σε κάμποσες περιπτώσεις αντιμέτωπος με εμπάθειες.

46) Ο Καραμανλής και η εποχή του ,Τ. Σακεραλλόπουλος

47) Ο Καραμανλής και η εποχή του ,Τ. Σακεραλλόπουλος

48) Ο Καραμανλής και η εποχή του ,Τ. Σακεραλλόπουλος

4.2) Η πολιτική δράση του Κ. Καραμανλή

Ο Κ. Τσάτσος μέσα από συζητήσεις που είχε με τον πρώην πρωθυπουργό ανακάλυπτε την εμμονή του στην νηφάλια ενατένιση των πραγμάτων ,αποστασιοποιόταν από την αμετροέπεια ακόμα και των στενών συνεργατών του . Πολλοί ήταν εκείνοι που έσπευσαν να τον ονομάσουν ως <<σύγχρονο Περικλή >>.

Η έλξη του ύψους και την ανεμπόδιστη θέα είναι ένα στοιχείο του χαρακτήρα του που μπορεί να κεντρίσει την ψυχολογική περιέργεια. Μαζί με την εμφάνιση και την συμπεριφορά του ,την επιβλητική κορμοστασιά του και την αυστηρότητα των κινήσεων είναι εμφανές ότι ανήκει στον αντίποδα του μεσογειακού τύπου.⁴⁹

Ως κορυφαίους στόχους της νέας εξωτερικής πολιτικής που θεμελίωσε ο Κ. Καραμανλής όταν ανέλαβε την εξουσία μετά την εδραίωση της δημοκρατίας δεν θα μπορούσαν να είναι άλλοι από την προάσπιση της ανεξαρτησίας και της εδαφικής ακεραιότητας της χώρας και την κατοχύρωση της ελληνικής ασφάλειας. Αξιοσημείωτο είναι πως μεγάλη απήχηση και επιτυχίες σημείωσε και στα διάφορα πόστα υπουργείων που πέρασε.

Σαν Υπουργός Μεταφορών αποκατέστησε εντός έξι μηνών πλήρως το συγκοινωνιακό δίκτυο που είχε πληγεί από τον πόλεμο και τις εμφύλιες συγκρούσεις. Προώθησε νομοθεσία όπου το κράτος μπορούσε πλέον να επιδιώξει την επαναδιαπραγμάτευση των συμβάσεων. Αποτέλεσμα αυτής του της στάσης ήταν η ενίσχυση του πολιτικού προφίλ του λόγω εξυπηρέτησης του δημόσιου συμφέροντος ,αλλά η νομοθεσία περί αναθεώρησης εγκαταλείφθηκε από τα μεγάλα κόμματα και κόστισε στον ίδιο τη θέση του στο Υπουργείο Μεταφορών λόγω πιέσεων του βρετανικού παράγοντα.

49) <http://www.kathimerini.gr/797848/article/politismos/vivlio/to-fainomeno-karamanlhs>

Ως Υπουργός Εργασίας ήρθε αντιμέτωπος με σύνθετα εργατικά ζητήματα ,ενώ φρόντισε για την αποφυλάκιση αντιφρονούντων συνδικαλιστών. Ακόμη μεγάλη δημοσιότητα απέκτησε λόγω της δράσης του στο Υπουργείο κοινωνικής πρόνοιας .Στο τελευταίο αυτό Υπουργείο στο οποίο η παρουσία του ήταν σχετικά μακροχρόνια ,επικέντρωσε την προσπάθεια του στην διαχείριση του προγράμματος που αφορούσε την εγκατάσταση στα αστικά κέντρα και στην συνέχεια την επανεγκατάσταση τους στις επαρχίες των προσφύγων.⁵⁰

Έπειτα από τα υπουργικά του καθήκοντα ανέλαβε χρέη πρωθυπουργίας στις 5 Οκτωβρίου 1955 για πρώτη φορά όταν προωθήθηκε από τον βασιλιά Παύλο. Ο διορισμός του προκάλεσε έκπληξη στην κοινή γνώμη ,ωστόσο η τοποθέτησή του σ αυτή τη θέση ευνοούσε τις συγκυρίες και θα έδινε την εικόνα ανανέωσης του πολιτικού προσωπικού ,το οποίο αναλωνόταν συχνά σε ατέρμονες διαμάχες .

50) Στη σκιά ενός μεγάλου –Καραμανλής ο φίλος ,Τάκης Λαμπριάς

4.3)Μεταπολίτευση και πολιτικό στίγμα

Το 1974 ο Κ . Καραμανλής ίδρυσε το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας με το οποίο κέρδισε το 1974 και 1977 τις εθνικές εκλογές και υπηρέτησε ως πρωθυπουργός μέχρι το 1980. Στον οικονομικό τομέα η ανάπτυξη συνεχίστηκε αν και όχι με τον ρυθμό των προηγούμενων δεκαετιών και επίσης εφαρμόστηκαν οι πρώτες μεγάλες κρατικοποιήσεις.

Όσον αφορά τον τομέα των εξωτερικών ο πρωθυπουργός προχώρησε σε άνοιγμα προς τις χώρες του Ανατολικού Μπλόκ

και υπέγραψε σημαντικές συμφωνίες. Η πολιτική αυτή μπορεί να ενταχθεί στην κρίση που σημειώθηκε στις ελληνο-αμερικανικές σχέσεις ,αποτέλεσμα της οποίας ήταν και η προσωρινή αποχώρηση της Ελλάδας από το στρατιωτικό σκέλος του Νάτο (1974-1980).⁵¹

Το 1980 παραιτήθηκε μετά από την υπογραφή της Συνθήκης προσχώρησης της Ελλάδος στην ΕΟΚ. Ο πραγματικός λόγος όμως παραίτησης του ήταν η διαφαινόμενη ήττα στις εκλογές λόγω της ανόδου του Ανδρέα Παπανδρέου. Τότε τον διαδέχθηκε στην πρωθυπουργία ο Γεώργιος Ράλλης. Στην πορεία ακολούθησε η δεύτερη πρωθυπουργία όπου από ορισμένους αντιπάλους του αντιμετωπίστηκε ως το ίδιο αμφιλεγόμενη με την πρώτη.

Κατά κύριο λόγο έγινε στόχος σφοδρής κριτικής από όλα τα κόμματα για την πολιτική του στην Κύπρο που θεωρήθηκε εξοργιστικά υποχωρητική και σε αυτό δε βοήθησαν καθόλου και οι δικές του δηλώσεις ότι << η Κύπρος είναι μακριά >>. Μέχρι και για το γεγονός ότι χρησιμοποιούσε με σκανδαλώδη τρόπο τα κρατικά ΜΜΕ κατηγορήθηκε (ΕΡΤ) με σκοπό την αυτοπροβολή του.

Ο Κ. Καραμανλής ήδη από το 1945 ως νέος πολιτικός χωρίς ιδιαίτερες αξιώσεις τη δεδομένη στιγμή ήταν έντονα προβληματισμένος για αυτό που έβλεπε ως αδυναμία της παράταξής του ,αλλά και του πολιτικού συστήματος στο σύνολό του να παράγουν πολιτική στρατηγική προσαρμοσμένη στις περιστάσεις του μεταπολεμικού κόσμου και ιδιαίτερα της Ελλάδας που μαστιζόταν από τη σκληρή πόλωση μεταξύ της αριστεράς και των αστικών πολιτικών δυνάμεων.

Η συντηρητική παράταξη της οποίας ηγήθηκε ο Καραμανλής ήταν παρεμβατική. Το ισχυρό και αποτελεσματικό κράτος είχε κεντρική σημασία στον πολιτικό λόγο του πρωθυπουργού και αποτελούσε εργαλείο για την επίτευξη της οικονομικής ανάπτυξης. Η κυβέρνηση παρενέβη και κρατικοποίησε επιχειρήσεις που ήδη άνηκαν στο ιδιωτικό κεφάλαιο.⁵²

Την κυβερνητική πρακτική άρθρωσε και συνόπισε σε πολιτικό του λόγο στο πρώτο συνέδριο της Νέας Δημοκρατίας ,στη Χαλκιδική το Μαΐο του 1979. Η ΝΔ τόνιζε και υπερέβαινε

τις παραδοσιακές διακρίσεις σε δεξιά –κεντροαριστερά .Η επιδίωξη του ν αποχρωματίσει τη Νέα Δημοκρατία από την ταύτιση με την δεξιά είναι αξιοσημείωτη αν και ανεπιτυχής. Ο ίδιος ήταν περισσότερο εμπειρικά προσανατολισμένος παρά ιδεολογικά ή δογματικά.⁵³

Κατανοούσε ότι στο πλαίσιο της πολιτικής διάρθρωσης των δημοκρατιών της Δυτικής Ευρώπης μετά τον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο η διάκριση αριστεράς-δεξιάς ,αν και όχι ανύπαρκτη δεν είχε την ένταση της προπολεμικής εποχής .Η δύναμη του Καραμανλή το 1974 δεν οφείλεται σε κάποιον υποτιθέμενο δημοκρατισμό. Και ας μη ξεχνάμε ότι κριτίκαρε την Χούντα διότι θεωρούσε ότι <Σοβιετοποιούσε> τον ελληνικό στρατό.

51) Η πολιτική σκέψη του Κ .Καραμανλή ,Παύλος Ν. Τζέρμιας

52)Ο Καραμανλής στα χρόνια 1974-1985 ,Πόπη Παρασκευοπούλου ,εκδόσεις Φυτράκη .

53) Η πολιτική σκέψη του Κ .Καραμανλή ,Παύλος Ν. Τζέρμιας

4.4) Ο Ρόλος του πρώην Πρωθυπουργού στο ζήτημα του Κυπριακού και οι κινήσεις του .

Η πολιτική που ακολούθησε ο Κωνσταντίνος Καραμανλής στο Κυπριακό πρόβλημα και τις σχέσεις της Ελλάς με την Τουρκία ,μετά την τουρκική εισβολή στην Κύπρο αναπτύχθηκε προς 2 κατευθύνσεις . Η μια κατεύθυνση ήταν η διπλωματική επίθεση σε διεθνές επίπεδο για τη διεθνή καταδίκη της τουρκικής εισβολής. Και η άλλη κατεύθυνση η αποφυγή του πολέμου με την έναρξη ελληνοτουρκικού διαλόγου για την

ρύθμιση των ορίων της υφαλοκρηπίδας των νησιών του Αιγαίου.

Στις 28 Νοεμβρίου 1974 ο αρχιεπίσκοπος Μακάριος έφτασε στην Αθήνα προερχόμενος από της Φρανκφούρτη με προορισμό την Κύπρο. Η Αθήνα τον υποδέχθηκε με μια μεγάλη συγκέντρωση στην πλατεία Συντάγματος και ακολούθησε έπειτα σύσκεψη Καραμανλή και Μακάριου και κυβερνητικών στελεχών Ελλάδας και Κύπρου.⁵⁴

Τα κύρια σημεία της πολιτικής στο Κυπριακό ανακοίνωσε στη Βουλή ο Κ. Καραμανλής στις 10 Φεβρουαρίου 1975 κατά την ομιλία του για την Κυβερνητική εξωτερική πολιτική. Ωστόσο η Τουρκία είχε απειλήσει πως θα διακοπούν οι διακοινοτικές συνομιλίες με συνέπεια να επιδεινωθεί η κατάσταση στην περίπτωση που ο Μακάριος επέστρεφε και αναλάμβανε προεδρικά καθήκοντα.⁵⁵

Παρ όλα αυτά οι απειλές της Τουρκίας αγνοήθηκαν και από την ελληνική και από την κυπριακή κυβέρνηση αντίστοιχα. Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος επέστρεψε στην Κύπρο στις 7 Δεκεμβρίου 1974 κι ανέλαβε τα καθήκοντα του προέδρου της Δημοκρατίας. Η κυβέρνηση Καραμανλή συντόνισε την πολιτική της στο κυπριακό πρόβλημα με την κυπριακή κυβέρνηση. Η θέση του στο χειρισμό του κυπριακού θέματος ήταν η πλήρης υποστήριξη και συμπαράσταση διπλωματική, υλική ,πολιτική και ηθική στον αγώνα των κυπρίων και στην κυπριακή κυβέρνηση.

Κατά κύριο λόγο η διπλωματική δραστηριότητα του Καραμανλή για την αντιμετώπιση του προβλήματος στράφηκε κυρίως στις χώρες της Δυτικής Συμμαχίας . Ο ίδιος δεν θεωρούσε πως ο ΟΗΕ μπορούσε να δώσει λύση στο κυπριακό θέμα , γι αυτό και οι προσπάθειές του αποβλέπουν στο ν' ασκηθούν πιέσεις στην Άγκυρα από τις κυβερνήσεις των χωρών της Δυτικής συμμαχίας. Επίσης την άποψη του για την αντιμετώπιση στο κυπριακό ανέπτυξε ο πρωθυπουργός και με σαφήνεια στη Βουλή απατώντας στον τότε πρόεδρο του

ΠΑΣΟΚ Ανδρέα Παπανδρέου στις 14 Δεκεμβρίου στο πλαίσιο κυβερνητικών δηλώσεων .

Αναμφίβολα από τις κορυφαίες διπλωματικές κινήσεις του ήταν η παρέμβαση του στη Σύνοδο Κορυφής των χωρών μελών του NATO στις Βρυξέλλες τον Μαΐο του 1975 και στην Διάσκεψη για την ασφάλεια της Ευρώπης στο Ελσίνκι το 1975. Η πρώτη κίνηση ήταν στο πλαίσιο της Δυτικής Συμμαχίας και η δεύτερη στο ευρύτερο Διεθνές επίπεδο. Με την πρώτη κίνηση έθετε τα μέλη της ατλαντικής συμμαχίας ενώπιον των ευθυνών τους για τις επιθετικές ενέργειες ενός κράτους-μέλους του NATO .⁵⁶

Επιπροσθέτως μια ακόμα κίνηση του Καραμανλή έγινε προς τη Διεθνή κοινότητα .Στις 29 Ιουλίου πήρε μέρος στη Διάσκεψη Ασφάλειας και Συνεργασίας των Ευρωπαϊκών χωρών στο Ελσίνκι .Η παρέμβαση του ήταν ουσιαστική και κριτική . Αντιπαρέβαλε τις αρχές της Διάσκεψης του Ελσίνκι με την Τουρκική Εισβολή στην Κύπρο και επισήμανε την παραβίαση τους από την Τουρκία και την αδράνεια της Διεθνούς Κοινότητας. Στην ομιλία του τόνισε όλα τα κύρια στοιχεία ,όπου απόρροια ήταν η ενόχληση του Τούρκου πρωθυπουργού Σουλεϊμάν Ντεμιρέλ και τόνισε ότι η Τουρκία δεν δεσμεύεται από την Τελική Πράξη της Διασκέψεως και δεν δέχεται ότι η χώρα του εισέβαλλε στη Κύπρο ως <<Επιδρομεύς>> αλλά ότι εισέβαλλε ως <<κινητήρια δύναμη >>.⁵⁷

Στις 3 Αυγούστου του 1977 Ο μακάριος πέθανε και πρόεδρος αναδείχθηκε ο Σπύρος Κυπριανός. Η Συνεργασία του Καραμανλή με τον νέο πρόεδρο ήταν αρμονική αλλά λύση δεν βρέθηκε και η ένταση στο αιγαίο συνεχίζεται με απρόβλεπτες εξελίξεις.⁵⁸⁾

54) Ο πολιτικός λόγος του Καραμανλή .Ι.Βαρβιτσιώτης

55)Ο Καραμανλής στα χρόνια 1974-1985 ,Πόπη Παρασκευοπούλου ,Εκδόσεις Φυτράκης

56) http://attikanea.blogspot.gr/2013/07/blog-post_7339.html

57) <http://www.koutipandoras.gr/article/28933/pos-i-cia-ekane-prothypoyrgo-ton-karamanli>

4.5) Οι σχέσεις με το ΝΑΤΟ και ΕΟΚ

Η αποχώρηση της Ελλάδας από το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ τον Αύγουστο του 1974 αμέσως μετά την επέκταση της Τουρκικής εισβολής με τον Αττίλα 2 στην Κύπρο έθεσε επί τάπητος το πρόβλημα των σχέσεων της χώρας μας με τις ΗΠΑ και τη δυτική συμμαχία. Η κίνηση για την αποχώρηση της

Ελλάδας ήταν καθαρά πολιτική και όχι στρατιωτική. Θα λέγαμε πως ήταν και μια κίνηση για να ικανοποιηθεί η ελληνική κοινή γνώμη που είχε ξεσηκωθεί κατά των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ για την φιλοτουρκική στάση τους στα γεγονότα της Κύπρου.

Ταυτόχρονα ήταν και υπόμνηση στους δυτικούς συμμάχους ότι η Ελλάδα θεωρεί δική της εθνική υπόθεση το Κυπριακό πρόβλημα και δεν είναι διατεθειμένη να κάνει παραχωρήσεις στο όνομα της συνοχής της νοτιοανατολικής πτέρυγας της συμμαχίας. Είναι φανερό λοιπόν ότι η ικανοποίηση της ελληνικής κοινής γνώμης ήταν η κύρια αφορμή που ώθησε τον Καραμανλή στην αποχώρηση από την στρατιωτική βάση του ΝΑΤΟ. Υπήρξε βαθύς προβληματισμός στην κυβέρνηση για αυτή την κίνηση.⁵⁹

Μπροστά σ αυτή την πραγματικότητα η ελληνική κυβέρνηση επιδίωξε ν αποκαταστήσει μια ειδική σχέση με το στρατιωτικό σκέλος της Ατλαντικής Συμμαχίας. Οι διαπραγματεύσεις για την επανασύνδεση της Ελλάδας με το ΝΑΤΟ με ειδική σχέση προχώρησαν το Μάιο του 1978 οι Ντάβος εκ μέρους της ελληνικής πλευράς και Χείγκ εκ μέρους της νατοϊκής πλευράς και κατέληξαν σε συμφωνία.

Το Φεβρουάριο του 1980 το ΝΑΤΟ έκανε κι άλλες προτάσεις για να ξεπεραστεί η άρνηση της Τουρκίας αλλά τις απέρριψε η ελληνική κυβέρνηση. Παράλληλα στην ελληνική κυβέρνηση ωρίμαζε η σκέψη να εγκαταλειφθεί η ειδική σχέση και να επιδιωχθεί η πλήρης επανένταξης της Ελλάδας στο ΝΑΤΟ υπό τον όρο να ισχύει το πριν από την αποχώρηση από το καθεστώς.

Είναι εμφανές μέσα από τις αναλύσεις πως ο Καραμανλής έκρινε έστω και καθυστερημένα ότι η αποχώρηση δεν ωφέλησε σε τίποτα τον Κυπριακό αγώνα. Ήταν η ικανοποίηση της κοινής γνώμης και μια μορφή ηθικής διαμαρτυρίας για την άρνηση του ΝΑΤΟ να προστατέψει τα εθνικά συμφέροντα μιας χώρας-μέλους του από την αρπακτικότητα μιας άλλης χώρας.

Η συμφωνία για την πλήρη επανασύνδεση της Ελλάδας με το ΝΑΤΟ ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο του 1980. Μεγάλοι αναδεικνύονται οι πολιτικοί όταν υποκινούνται από μεγάλα οράματα, και ο Καραμανλής εφλέγετο από το όραμα της

ενωμένης Ευρώπης. Ήθελε την Ελλάδα ενταγμένη στην κοινότητα των δυτικόευρωπαϊκών χωρών .⁶⁰

Η είσοδος της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) ήταν έργο και όνειρο ζωής για τον Κωνσταντίνο Καραμανλή. Πίστευε ότι η είσοδος στη μεγάλη ευρωπαϊκή αγορά θα της παρείχε όλες τις δυνατότητες για να σταθεί αντάξια της κληρονομιάς της και για οικονομική ανάπτυξη.

Το πρώτο βήμα έγινε στα τέλη της δεκαετίας του 50 όπου η κυβέρνηση Καραμανλή ξεκίνησε τις διαπραγματεύσεις για ένταξη της Ελλάδος στην Κοινή Αγορά, και ολοκληρώθηκε το 1961 με την υπογραφή της Συνθήκης Συνδέσεως . Η συμφωνία προέβλεπε μεταβατική περίοδο συνολικής διάρκειας είκοσι δύο ετών, στο διάστημα των οποίων προβλεπόταν διάφορες διαθρωτικές αλλαγές στην ελληνική οικονομία . Η ευρωπαϊκή πορεία της Ελλάδας ωστόσο θα διακοπεί απότομα με την στρατιωτική δικτατορία τον Απρίλιο του 1967.

Αμέσως μετά την κατάκτηση της Δημοκρατίας στη χώρα μας τον Ιούλιο του 1974 και την πρώτη εκλογική νίκη του τον Νοέμβριο του 1974 , το ελληνικό αίτημα επανέρχεται στις 12 Ιουνίου 1975. Θα γίνει δεκτό ύστερα από μπαράζ πιέσεων και διπλωματικών επαφών του Πρωθυπουργού με ομόλογους του από χώρες μελή της ΕΟΚ.

Το 1979 στο Ζάμπειο υπογράφεται από τον Έλληνα πρωθυπουργό Κ. Καραμανλη εν όποιων των υπόλοιπων Ευρωπαίων ηγετών, η πλήρης ένταξη της Ελλάδος στην ΕΟΚ ως δέκατο ισότιμο μέλος.

59) Ο Καραμανλής και η εποχή του ,Τασος Σακεραλλόπουλος

60) <http://www.sansimera.gr/articles/180>

61) <http://www.onalert.gr/stories/exodos-apo-to-nato-to-kaname-kai-den-epiase/37028>

4.6) Η θέση του Προέδρου της Δημοκρατίας και η αποχώρηση από την πολιτική σκηνή .

Η απόφασή του να μετακινηθεί στην προεδρία της Δημοκρατίας το 1980 δεν ήταν ξαφνική. Η πρόθεση του είχε διαφανεί αμέσως μετά το δημοψήφισμα του 1974 και την επεξεργασία του Συντάγματος του 1975. Άλλωστε και ο ίδιος δεν είχε αποκλείσει τότε την υποψηφιότητα του.

Οπωσδήποτε δεν προτιμούσε να είναι πρόεδρος αντί πρωθυπουργός. Η εκλογική βάση της ΝΔ είχε μειωθεί στις εκλογές του 1977 στο 42% των ψήφων από το 54% των εκλογών του 1974. Με τα δεδομένα αυτά ήταν η τελευταία ευκαιρία του να μετακινηθεί στην προεδρία της Δημοκρατίας.

Τα περιθώρια είχαν στενέψει ακόμη και η Βουλή του 1977 δεν μπορούσε να εξασφαλίσει με βεβαιότητα την εκλογική του βάση. Η ΝΔ διέθετε στην Βουλή τότε μόνο 171 βουλευτές εναντίον των 180 που ήταν αναγκαίοι σύμφωνα με το Σύνταγμα για την εκλογή προέδρου της Δημοκρατίας. Η έλλειψη των 9 βουλευτών για την προεδρική εκλογή οδήγησε τον Καραμανλή στο άνοιγμα του χώρου του κέντρου . Στις αρχές του 1980 η κοινοβουλευτική δύναμη της ΝΔ με τις προσχωρήσεις των νεοφιλελεύθερων και των τεσσάρων της ΕΔΗΚ αυξήθηκε στους 177 βουλευτές.⁶²

Στις 25 Ιανουαρίου 1980 αποκάλυψε έμμεσα πρώτη φορά την πρόθεση του να μετακινηθεί στην προεδρία της Δημοκρατίας. Οι υπαινιγμοί του στην κ.ο της ΝΔ περί των προθέσεων του να εκλεγεί πρόεδρος της Δημοκρατίας προκάλεσε ποικίλες αντιδράσεις στο κόμμα της αντιπολίτευσης. Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ αμφισβητούσε το δικαίωμα του στη Βουλή να εκλεγεί στην προεδρία ένα χρόνο πριν από τη λήξη της θητείας του.

Πλησίαζα διακοπές του Πάσχα κι ακόμα ο Καραμανλής κρατούσε κλειστά τα χαρτιά του και την σιωπή του σχετικά με τις κινήσεις του. Την πρόθεσή του αποκάλυψε στις 19

Απριλίου και ήταν σαφές ότι μέσα από τις δηλώσεις του απευθυνόταν στην αντιπολίτευση και ζητούσε την συγκατάθεση τους ή να αφήσουν τους βουλευτές να αποφασίσουν συνειδητά.

Η πρώτη ψηφοφορία στη Βουλή άρχισε στις 11 το πρωί της 23 Απριλίου με μοναδικό υποψήφιο τον ίδιο και έλαβε 179 ψήφους. Η ψηφοφορία ήταν μυστική και δε μπορούσε κανείς να γνωρίζει τι ψήφισε ο κάθε βουλευτής. Η δεύτερη ψηφοφορία έγινε στις 29 Απριλίου και υπήρξε άκαρπη. Η Τρίτη έγινε στις 5 Μαΐου στην οποία ψήφισε και ο Καραμανλής διότι στις άλλες αποχώρησε.⁶³

Εκλέχτηκε πρόεδρος με 180 ψήφους. Το ΠΑΣΟΚ του Ανδρέα Παπανδρέου τότε βρισκόταν προ των πυλών της εξουσίας. Το 1985 ο Παπανδρέου είναι πρωθυπουργός και αθετεί την υπόσχεση του στον Καραμανλή για δεύτερη θητεία και προτείνει τον Γεώργιο Σαρτζετάκη. Ο Καραμανλής αποχώρησε πικραμένος. Επανεξελέγη στο ύπατο αξίωμα της χώρας την πενταετία 1990-1995 οπότε και αποχώρησε οριστικά από την πολιτική σκηνή.⁶⁴

Είχε συμπληρώσει 60 χρόνια στο πολιτικό προσκήνιο : 8 χρόνια υπουργός, 14 ως πρωθυπουργός και 10 ως πρόεδρος της ελληνικής Δημοκρατίας. Έφυγε από την ζωή σε ηλικία 91 ετών στις 23 Απριλίου 1998.

62)) Ο Καραμανλής και η εποχή του ,Γασος Σακεραλλόπουλος

63) Ο Καραμανλής στα χρόνια 1974-1985 ,Πόπη Παρασκευοπούλου ,Εκδόσεις Φυτράκης

64)Η πολιτική σκέψη του Καραμανλή ,Παύλος Ν.Τζέρμιας

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

5.1) Τα Νεανικά Χρόνια

Ο Ανδρέας Παπανδρέου Γεννήθηκε στις 5 Φεβρουαρίου 1919 στη Χίο και ήταν γιος του Γεωργίου Παπανδρέου, Γενικού Διοικητή Αιγαίου τότε και μετέπειτα πρωθυπουργού. Συναντά την πολιτική πριν καν συμπληρώσει τον πρώτο χρόνο της ζωής του. Έχοντας πολιτικές επιρροές από μικρός ακόμα και μέσα από την ίδια την οικογένεια ,στα 15 του εκδίδει περιοδικό με τίτλο <<το ξεκίνημα >> στο κολέγιο Αθηνών το 1934.⁶⁵

Χαρακτηριστικό αποτελεί ότι στην τελευταία τάξη του Κολεγίου συμπληρώνει ένα ερωτηματολόγιο όπου στη ερώτηση τι θα ήθελε να γίνει όταν μεγαλώσει απαντά πολιτικός ως πρώτο στόχο. Φίλοι και γνωστοί περιγράφουν τον Ανδρέα τελείως διαφορετικό χαρακτήρα από τον πατέρα του τον Γεώργιο.

Ήταν κλειστός με τους ξένους κι επιφυλακτικός ακόμη και στους φίλους του. Ο ίδιος προσπαθεί σε εξομολογητικό του άρθρο στο περιοδικό του σχολείου Αθηναίος (3 Μαρτίου 1936) να εμφανιστεί διαφορετικός απ' ότι είναι, ίσως γιατί θεωρεί τον αληθινό του εαυτό επτασφράγιστο μυστικό. Η προσπάθεια του να κρύψει την ανασφάλεια του και η εντύπωση του ότι απειλείται θα τον ακολουθούν τουλάχιστον στα πρώτα επαγγελματικά του βήματα.⁶⁶

Το 1937 εισήλθε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Τα πολιτικά ενδιαφέροντα του φοιτητή Ανδρέα κινήθηκαν προς την κατεύθυνση των τροτσκιστών και ιδιαίτερα των Ελλήνων εκπροσώπων τους. Το 1939 μετά τη σύλληψή του από το καθεστώς του Ιωάννη Μεταξά, αναχώρησε για τις ΗΠΑ, όπου συνέχισε τις σπουδές του. Με το ξέσπασμα του β' π.π. υπηρέτησε ως εθελοντής στο Πολεμικό Ναυτικό των ΗΠΑ.

Το 1943 έλαβε το διδακτορικό του δίπλωμα στα Οικονομικά και τη Φιλοσοφία από το Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ, όπου και διορίστηκε ως αναπληρωτής καθηγητής. Σχεδόν αβοήθητος κατέλαβε μεγάλα ανώτατα ακαδημαϊκά αξιώματα. Τη περίοδο 1950-51 διετέλεσε καθηγητής στο πανεπιστήμιο Northwestern, από το 1951 έως το 1955 καθηγητής στην Καλιφόρνια και μεταξύ 1956-59 κοσμήτορας της σχολής οικονομικών του Μπέρκλεϋ.

Εν τέλει στις αρχές του 1959 ήρθε οικογενειακώς στην Ελλάδα αξιοποιώντας μια υποτροφία των ιδρυμάτων Γκούγκενχαϊμ με στόχο την μελέτη της ελληνικής οικονομίας και την αξιολόγηση των προοπτικών της. Την άνοιξη της ίδιας χρονιάς ο τότε πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής του πρότεινε τη θέση του οικονομικού συμβούλου στην Τράπεζα της Ελλάδος και παράλληλα την οργάνωση ενός κέντρου οικονομικών ερευνών.⁶⁷

Παρά τις αρχικές επιφυλάξεις του ο Ανδρέας Παπανδρέου αποδέχθηκε την πρόταση του Καραμανλή για την ίδρυση κέντρου οικονομικών Ερευνών. Ακόμη εδώ να συμπληρώσουμε πως στην πρώτη κρίση του κυπριακού επί πρωθυπουργίας του πατέρα του οι εξελίξεις τον έφεραν πιο κοντά με τον αρχιεπίσκοπο Μακάριο ,πρόεδρο της κυπριακής Δημοκρατίας όπου στην πορεία αποδείχθηκε θερμός υποστηρικτής του.

65)Ανδρέας Παπανδρέου ,Θάνος Βερέμης ,Καθημερινή

66) Ανδρέας Παπανδρέου ,Θάνος Βερέμης ,Καθημερινή

67)Ανδρέας Παπανδρέου –Η γέννηση ενός πολιτικού Αντάρτη ,Σπύρος Δραϊνάς

5.2)Τα πρώτα βήματα στην ενεργό πολιτική, η χούντα και η μεταπολίτευση.

Η επίσημη πολιτική του σταδιοδρομία αρχίζει τον Φεβρουάριο του 1964 με την εκλογή του ως βουλευτής Αχαΐας της Ένωσης Κέντρου, της οποίας ηγείτο ο πατέρας του. Μετά τη νίκη της ΕΚ διορίζεται αρχικά υπουργός προεδρίας της κυβέρνησης και τον ίδιο χρόνο υπουργός συντονισμού(1964-1965). Κατά το πέρασμα του από τους δυο αυτούς υπουργικούς θώκους διαπιστώνει το μέγεθος της διάβρωσης των κρατικών υπηρεσιών από τον κομματικό μηχανισμό. Ο οικονομικός του λόγος κινείται μέσα στο επίσημο πλαίσιο της τότε οικονομικής ορθοδοξίας , δηλαδή , τόνωση της ζήτησης μέσω της αύξησης του εισοδήματος των χαμηλότερων στρωμάτων.

Τον Απρίλιο του 1967 που κηρύσσεται η δικτατορία των συνταγματαρχών συλλαμβάνεται μαζί με άλλους ηγέτες και βουλευτές και οδηγείτε στις φυλακές Αβέρωφ, όπου αποφυλακίζεται Δεκέμβριο του ίδιου χρόνου μετά από έντονες πιέσεις και διαμαρτυρίες κορυφαίων ακαδημαϊκών και

διανοούμενων των Ηνωμένων Πολιτειών στον Πρόεδρο Λίντον Τζόνσον .

Στις 16 Ιανουαρίου του 1968 φεύγει από τη χώρα και ιδρύει το Πανελλήνιο Απελευθερωτικό Κίνημα (Π.Α.Κ.), επικεφαλής του οποίου έδρασε αντιδικτατορικά σε πολλές του εξωτερικού, το οποίο συνόψιζε την ιδεολογία του για την κατάκτηση και τη διαχείριση της εξουσίας στην Ελλάδα. Το παράδοξο ήταν ότι η ανατρεπτική επαγγελματία δικαίωσε την ισχυρή πρόφαση των συνταγματαρχών ,ότι δηλαδή κατέλαβαν την εξουσία για σώσουν το κοινωνικό καθεστώς από τη μαρξιστική επανάσταση.⁶⁸

Στα χρόνια 1970-74 δίνει την μάχη κατά των δυνάμεων που δυναστεύουν τον ελληνικό λαό, ο οποίος όμως στη μεγάλη πλειοψηφία τον αγνοεί. Η μάχη αυτή αποδεικνύεται μοναχική σαν μέρος ενός εσωτερικού αγώνα. Ο προσωρινός γολγοθάς του Ανδρέα υπήρξαν καταρχήν τα ψυχοσωματικά πλήγματα που δεχόταν σε εποχές μεγάλης πίεσης.

68)Ανδρέας Παπανδρέου 1919-1996 ,Παύλος Πετρίδης , Πνευματικό ίδρυμα Γ.Παπανδρέου

Σταδιακά αυτές οι εσωτερικές προβολές των εξουθένων με την μορφή συντριπτικής κατάθλιψης. Όταν έπεσε η Χούντα το καλοκαίρι του 1974 , αρνήθηκε να επιστρέψει αμέσως στην Ελλάδα γιατί θεωρούσε ότι ο Καραμανλής ήταν ένα άλλο πρόσωπο του δεξιού κατεστημένου.⁷⁰

Ωστόσο διέλυσε το ΠΑΚ παρά τις διαμαρτυρίες των οπαδών του οι οποίοι συμφωνούσαν με την γνώμη του ότι οι όροι που συνιστούσαν το αυταρχικό καθεστώς στην Ελλάδα ίσχυαν ακόμα. Αρνούμενος ν 'αναλάβει την ηγεσία της Ένωσης Κέντρου απέφυγε τον ανταγωνισμό με άλλους επώνυμους της προχουντικής περιόδου και παράλληλα αναζητούσε ένα νέο κοινό που η δικτατορία είχε ριζοσπαστικοποιήσει.

Φτάνουμε λοιπόν στις 3 Σεπτέμβρη 1974 που ανακοίνωσε την ιδρυτική διακήρυξη του Πανελλήνιου Σοσιαλιστικού Κινήματος (ΠΑΣΟΚ) , η ιδρυτική διακήρυξη της 3ης Σεπτέμβρη συμπυκνώνεται στο τρίπτυχο «Εθνική Ανεξαρτησία

- Λαϊκή Κυριαρχία - Κοινωνική Απελευθέρωση» .Με αυτή του την κίνηση ο Ανδρέας στέρησε την επαναστατική αριστερά από το μονοπώλιο των αναδιανεμητικών υποσχέσεων και παράλληλα από το ανατρεπτικό κεντρί της.⁷¹

Η αργοπορημένη επιστροφή του δεν συνέγειρε τα πλήθη όπως του Καραμανλή, όμως με την άρνηση του να συνεργαστεί με την κυβέρνηση εθνικής ενότητας ύπο τον Καραμανλή κατάφερε να δημιουργήσει τον δικό του πολιτικό χώρο.

70)<http://www.apodytiriakias.gr/politika/2014/02/05/o-erotas-eihe-tsakisei-psuhologika-ton-andrea.aspx>

71)

<http://tvxs.gr/news/san-simera/i-anasfaleia-kai-i-katathlipsi-toy-antrea-sfragisan-tin-poreia-toy-pasok>

5.3) Από την ίδρυση του ΠΑΣΟΚ στο κατώφλι της εξουσίας

Παρά την σημαντικότερη συμβολή του Παπανδρέου και του ΠΑΚ στην αντίσταση εναντίον του χουντικού καθεστώτος ,ο αποκλεισμός του από την κυβέρνηση εθνικής ενότητας επηρέασε σε μεγάλο βαθμό την εκλογική δύναμη του νεοϊδρυθέντος Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κόμματος. Η ίδρυση του κόμματος εξαγγέλθηκε στις 3 Σεπτεμβρίου 1974 ενώ στην πρωθυπουργία βρισκόταν ο Κ .Καραμανλής.⁷²

Οι εκλογές της 17^{ης} Νοεμβρίου 1974 ανέδειξαν πρώτο κόμμα τη νεοϊδρυθείσα ΝΔ ,ενώ το ΠΑΣΟΚ μπήκε για πρώτη φορά

στη Βουλή μη διαθέτοντας το χρόνο και τις προϋποθέσεις ν' αναπτύξει την δύναμή του. Επακολούθησε το δημοψήφισμα του Δεκεμβρίου από το οποίο ο ελληνικός λαός αποδοκίμασε τη βασιλεία δικαιώνοντας σε μεγάλο βαθμό και τις θέσεις του Α. Παπανδρέου.

Ο ίδιος κατηγόρησε τον Καραμανλή ότι έθεσε το δημοψήφισμα μετά τις εκλογές για να ευνοήσει τη επιστροφή του Κωνσταντίνου. Το Σύνταγμα του 1975 δημιούργησε ένα προεδρικό θεσμό με ορισμένες εκτελεστικές εξουσίες⁷³. Στις 19 Ιανουαρίου 1975 ο ηγέτης του ΠΑΣΟΚ στα πλαίσια της αποσαφήνισης της ταυτότητας του κινήματος, ξεκαθάρισε πώς όλοι πρέπει να δεχτούν ότι είναι σοσιαλιστικό κίνημα και δεσμεύονται από τις αρχές τις 3 Σεπτέμβρη, κι όποιος δεν αισθάνεται πραγματικά πως τον καλύπτει η 3^η Σεπτέμβρη και για τον εαυτό του αλλά και για το κίνημα είναι καλύτερο να βρει άλλη στέγη.

72) Ανδρέας Παπανδρέου 1919-1996 , Παύλος Πετρίδης , Πνευματικό ίδρυμα Γ.Παπανδρέου.

73) <http://www.tanea.gr/news/politics/article/5272238/to-orama-ths-enwmenhs-eyrwphs/>

Στις 16 Μαρτίου 1975 πραγματοποιήθηκε το πρώτο συνέδριο του ΠΑΣΟΚ χωρίς παρουσία των ΜΜΕ. Διαβάστηκαν 3 εισηγήσεις : από τον Ανδρέα, τον πιστό του Άκη Τσοχατζόπουλο και τον Βασίλη Κεδίκογλου. Στην πορεία ο Παπανδρέου φρόντισε να διαγράψει όλα τα στελέχη της κεντρικής επιτροπής που του εναντιώθηκαν.

Έκτοτε ο αρχηγικός χαρακτήρας του ΠΑΣΟΚ εδραιώθηκε κι ο Ανδρέας έγινε ο αναμφισβήτητος ηγέτης αλλά και η προσωποποίηση του κινήματος. Η επιλογή του Ανδρέα ν αποφύγει τη σοσιαλδημοκρατία ως προμετωπίδα του κινήματος του , αποδείχθηκε η καλύτερη στρατηγική για την κατάληψη της εξουσίας.

Η μεταβολή της ποινής των τριών ηγετών της χούντας από θανατική ποινή σε ισόβια κάθειρξη κατέστησε τον Καραμανλή στόχο του Ανδρέα και η επίθεση του ήταν αρκετά σκληρή. Οι εξελίξεις ωστόσο και πάλι τον διέψευσαν. Για τον χαρακτήρα του πρώτου μεταπολεμικού σοσιαλιστικού κόμματος που κέρδισε την εξουσία το 1981 και την κράτησε 20 χρόνια έχουν ειπωθεί πολλά ⁷⁴. Στις εκλογές του 1977 το ΠΑΣΟΚ κέρδισε 3 βουλευτές 73 από τους οποίους εξελέγησαν για πρώτη φορά, ενώ άλλοι 6 είχα εκλεγεί και το 1974.

Προφανώς οι αντίπαλοί του αναγνώρισαν τον καινοτόμο χαρακτήρα του κόμματος, τις οργανώσεις της λαϊκής βάσης και την σωματειακή του συσπείρωση. Όμως οι αριστεροί επικριτές του ΠΑΣΟΚ κατέδειξαν τον χαρισματικό ρόλο του ηγέτη Ανδρέα, τη λαϊκιστική σχέση του με τους οπαδούς του και την πολυσυλλεκτική στρατηγική του.

74) <http://www.protagon.gr/scripta/blogs/andreas-papandreou-o-teleftaios-igetis-1717000000>

Η προεκλογική εκστρατεία του ΠΑΣΟΚ βασίστηκε στο σύνθημα της <<αλλαγής>>. Ο αρχηγός επανέλαβε τις 3 αρχές του κινήματος του : κοινωνικοποίηση, αποκέντρωση και αυτοδιαχείριση ⁷⁵. Η κοινωνικοποίηση ήταν μια νέα απόδοση της κρατικοποίησης που σκόπευε να κρατικοποιήσει τις επιχειρήσεις ενέργειας, τις τράπεζες και τις συγκοινωνίες.

Υποσχόταν ακόμη ότι θα καταργούσε την ιδιωτική εκπαίδευση και στον τομέα της αποκέντρωσης σχεδίαζε την δημιουργία έντεκα περιφερειακών συμβουλίων με σημαντική αυτονομία. Η μεγάλη φιλοδοξία του ήταν να συμβάλει στη δημιουργία μιας ομοσπονδιακής σοσιαλιστικής Ευρώπης με μέλη όλες τις χώρες της ηπείρου.

Ένα χρόνο πριν από τις εκλογές του 1977 ο Ανδρέας είχε απαιτήσει από την κυβέρνηση Καραμανλή να βυθίσει το τουρκικό ωκεανογραφικό <<Χόρα>> το οποίο διενεργούσε έρευνες στο αιγαίο για πετρέλαιο. Ο Ανδρέας υποσχόταν τη τελεσίδικη επανάσταση στην πολιτική ζωή ⁷⁶. Δεν συνιστούσε σταθερό σημείο αναφοράς για τους οπαδούς του ,όπως ο Καραμανλής αλλά ένα μεταλλασσόμενο υβρίδιο των πολιτικών εξελίξεων.

75)) Ανδρέας Παπανδρέου 1919-1996 ,Παύλος Πετρίδης , Πνευματικό ίδρυμα Γ.Παπανδρέου

76)

<http://www.tokarfi.gr/%CE%B1%CE%BD%CE%B4%CF%81%CE%AD%CE%B1%CF%82-%CF%80%CE%B1%CF%80%CE%B1%CE%BD%CE%B4%CF%81%CE%AD%CE%BF%CF%85-%CE%BF-%CF%87%CE%B1%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CE%B7%CE%B3/>

5.4) Ο Ανδρέας στη διακυβέρνηση της χώρας

Ενώ προετοιμαζόταν για τις νικητήριες εκλογές του 1981 ,το ΠΑΣΟΚ κι ο χαρισματικός ηγέτης είχαν διαμορφώσει το στίγμα τους στην κοινή γνώμη. Όπως απέδειξαν οι εκλογές του 1977 μεγάλο μέρος των ψηφοφόρων δέχθηκε με ενθουσιασμό τις υποσχέσεις του Ανδρέα. Ο μύθος του Σωτήρα υιού και πατέρα προηγήθηκε της δημιουργίας του ΠΑΣΟΚ και οι ειδικές γνώσεις του Ανδρέα στον οικονομικό τομέα αποτέλεσαν εγγύηση για τη σωτηρία της Ελλάδος.

Επίσης η σύγκρουση του με το στέμμα και μετά με τους ταπεινούς θεράποντες ολοκλήρωσαν το φωτοστέφανο του αδιάφθορου σταυροφόρου των λαϊκών δικαίων .

Σε ότι αφορά την εκλογή του Κωνσταντίνου Καραμανλή από τη Βουλή ως πρόεδρος της Δημοκρατίας τον Μαΐο του 1980 υπήρξε το προανάκρουσμα των εκλογών της 18ής Οκτωβρίου 1981.

Κατόρθωσε λοιπόν να ορκιστεί πρωθυπουργός στις 21 Οκτωβρίου 1981 σε ηλικία 62 ετών ,προβαίνοντας κιόλας την ίδια νύχτα στις πρώτες του δηλώσεις ως πρωθυπουργός. Η κομματική θέση <<ΕΟΚ και ΝΑΤΟ >> το ίδιο συνδικάτο εγκαταλείφθηκε από την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ .

Η σύγκρουση του Ανδρέα με τον Καραμανλή για την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ τη δεκαετία του '70 και η απουσία του από την επίσημη τελετή της υπογραφής της συμφωνίας στο Ζάππειο ξεχάστηκαν.

Ένα από τα έξυπνα συνθήματα που χρησιμοποίησε ο Ανδρέας για την υπαναχώρηση ήταν το απόφθεγμα <<Το κόστος της αποχώρησης είναι μεγαλύτερο από το κόστος της παραμονής >>. Αξίζει να σημειωθεί ότι η πρώτη του κυβέρνηση σχηματίστηκε από άτομα που κανείς δε γνώριζε .Φρόντισε παρ όλα αυτά να αναλάβει ο ίδιος το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας για να ελέγχει τις κινήσεις.

Ως επί των πλείστων οι προγραμματικές του δηλώσεις κινήθηκαν προς 2 κατευθύνσεις : φιλολαϊκοί νόμοι στον κοινωνικό και οικονομικό τομέα και διατήρηση του status quo στην εξωτερική πολιτική. Το ΠΑΣΟΚ κατάφερε να αναπτύξει με ευκολία το λαϊκιστικό του πρόσωπο μέσα στον κοινωνικό ριζοσπαστισμό της μεταπολίτευσης. Ο Ανδρέας κατάφερε να νικήσει τελικά την μετριοπάθεια του Καραμανλή και να αποκτήσει σταθερό πυρήνα ψηφοφόρων.⁷⁷

Ο Χαρακτήρας του Παπανδρέου δεν άφηνε περιθώρια μεγαλοψυχίας απέναντι στους αντιπάλους του ,και μάλιστα απέναντι σε όσους του θύμιζαν την νεανική του αδυναμία όταν έπεσε στα χέρια της δικτατορίας Μεταξά. Τα πρώτα 3 χρόνια του ΠΑΣΟΚ στην ηγεσία πέρασαν χωρίς ηχηρές διακηρύξεις αλλά με γενναίες παροχές,

Στο πρώτο συνέδριο του ΠΑΣΟΚ που πραγματοποιήθηκε στις 10 Μαΐου 1984 ακούστηκε και πάλι η αριστερή και ριζοσπαστική ορολογία του παλιού κινήματος.⁷⁸ Θα λέγαμε πως η μνησικακία του Ανδρέα εκδηλωνόταν με την οξύτητα που έδινε σε όλες τις προσωπικές σου διαφορές με αντιπάλους.

Σημαντικό εμπόδιο στην πορεία του προς την εξουσία υπήρξε ο Μητσοτάκης καθότι οι δύο άνδρες διασταύρωσαν τα ξίφη τους αρκετές φορές σε μελλοντικές εκλογικές αναμετρήσεις. Οι εκλογές του 1989 αποτέλεσαν το ακραίο ορόσημο της πρώτης οκταετίας του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία και ο ίδιος ο Ανδρέας ξεκίνησε την εντυπωσιακή του θητεία σαν αρχάγγελος της <<Αλλαγής >> και της κοινωνικής δικαιοσύνης,⁷⁹ και μέσα σε αυτή κατάφερε να κάνει πράξη μεγάλες τομές ,που άλλαξαν το πρόσωπο της χώρας , οι πιο σημαντικές από αυτές είναι , η αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης , η δημιουργία του Εθνικού Συστήματος Υγείας και του ΑΣΕΠ , η νομιμοποίηση του πολιτικού γάμου, η καθιέρωση της ισότητας των δύο φύλων, η κατάργηση των μετεμφυλιακών νόμων της διχόνοιας και του νόμου περί πολιτικών-κοινωνικών φρονημάτων .

77) Ανδρέας Παπανδρέου 1919-1996 ,Παύλος Πετρίδης , Πνευματικό ίδρυμα Γ.Παπανδρέου

78) <http://www.protothema.gr/culture/article/336412/enas-istorikos-analuei-to-fainomeno-andreas-papandreou-/>

79) <http://www.iefimerida.gr/news/213356/19-hronia-horis-ton-andrea-papandreoy-mia-matia-sti-zoi-enos-igeti-eikones>

5.5) Το <<βρώμικο 89 >> και οι αλλαγές στην ελληνική κοινωνία .

Τη δεκαετία αυτή ξεσπάει ένα το σκάνδαλο Κοσκωτά που αφορούσε ένα μεγάλο πολιτικό και οικονομικό σκάνδαλο ,το οποίο κυριάρχησε στην ελληνική πολιτική σκηνή μέχρι και το

ξεκίνημα της δεκαετίας του 1990. Παράλληλα σηματοδότησε κυρίως τον αγώνα για τον έλεγχο των ΜΜΕ και των τραπεζών .

Κεντρικό πρόσωπο της υπόθεσης υπήρξε ο τραπεζίτης Γιώργος Κοσκωτάς ,πλην όμως ενεπλάκησαν σ αυτό και κορυφαία κυβερνητικά στελέχη της τότε κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ . Η υπόθεση περιείχε τα πλέον επιβαρυντικά στοιχεία εναντίον του Ανδρέα . Η οικονομική πολιτική του πριμοδότησε τα μικρομεσαία στρώματα της κοινωνίας που αποτελούσαν κατά κύριο λόγο την εκλογική του βάση.

Οι τακτικές με μισθολογικές αναπροσαρμογές δεν απέδωσαν γιατί δε βασίστηκαν σε αύξηση της παραγωγικότητας και των εξαγωγών. Τα έσοδα από τους φόρους χρησιμοποιήθηκαν για νέους κρατικούς διορισμούς και όχι για παραγωγικές επενδύσεις.

Αποτέλεσμα αυτών των γεγονότων είναι η πτώση της κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ στις εκλογές της 18^{ης} Ιουνίου 1989. Η έφοδος του κόμματος για τον έλεγχο του κράτους υπήρξε εντυπωσιακή .Τον πρώτο χρόνο στην εξουσία αντικαταστάθηκαν οι υψηλά ιστάμενοι στη δημοσιοϋπαλλική ιεραρχία, δηλαδή γενικοί γραμματείς υπουργείων ,διευθυντές οργανισμών και νομαρχίες.

Η στρατηγική του άλλαξε μερικά από τα δομικά χαρακτηριστικά της οικονομίας, θεμελιώνοντας την μεσαία τάξη, τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, αυξάνοντας το εισόδημα δραματικά σε ομάδες του πληθυσμού, όπως για παράδειγμα οι αγρότες που ζούσαν στο περιθώριο, καθιερώνοντας παράλληλα το αγαθό της κοινωνικής ασφάλισης που μέχρι τότε δεν είχαν μερικές κοινωνικές τάξεις. Παρόλα αυτά δεν κατάφερε να περιορίσει τις βασικές παθογένειες της ελληνικής οικονομίας τη φοροδιαφυγή ,και τον παρασιτισμό. Υπήρξε έλλειψη ανταγωνιστικότητας , σε μικρό διάστημα τα χρέη πολλών επιχειρήσεων αυξήθηκαν κατακόρυφα και η απόδοσή τους επιδεινώθηκε περισσότερο .

Παράλληλα σημειώθηκαν φαινόμενα διαφθοράς στον αγροτικό τομέα από τον υπουργό Ν. Αθανασόπουλο ο οποίος αγόραζε γιουγκοσλαβικό καλαμπόκι φθηνά ,για να το μεταπουλάει ως ελληνικό στην Ε.Ε ακριβότερα. Το δημόσιο

χρέος αυξανόταν διαρκώς από την προσπάθεια του ΠΑΣΟΚ να κρατήσει ζωντανές τις ασύμφορες επιχειρήσεις προκειμένου να μην αυξηθεί η ανεργία, επιβαρύνοντας τους φορολογουμένους με το τίμημα της διάσωσης.⁸⁰

Στο χάος της κατάστασης που επικράτησε παραπέμφθηκαν σε δίκη ο Α. Παπανδρέου, ο Π. ρουμελιώτης τέως υπουργός εθνικής οικονομίας, ο Μ. Κουτσογιώργας πρώην υφυπουργός δικαιοσύνης, ο Δ. Τσοβόλας πρώην υπουργός Οικονομικών και ο Γ. Πέτσος πρώην Υφυπουργός βιομηχανίας.

Από αυτούς ο Ανδρέας Παπανδρέου κρίθηκε αθώος σε όλες τις κατηγορίες. Αρνήθηκε να εμφανιστεί στη δίκη και δεν πήγε ούτε μια φορά στο δικαστήριο, επίσης αρνήθηκε να ορίσει συνήγορο υπεράσπισης του. Παρότι οι δικαστές είχαν δικαίωμα να διατάξουν την βίαιη προσαρμογή του στο δικαστήριο τελικά δε το έπραξαν.

Ανέλαβε υπεύθυνα το μερίδιο της πολιτικής του ευθύνης όχι μόνο όχι μόνο διότι στην περίοδο που δραστηριοποιήθηκε ο Γ. Κοσκωτάς ήταν πρωθυπουργός αλλά και διότι σύμφωνα με τον ίδιο η κυβέρνησή του δεν κατόρθωσε να εμποδίσει την αναρρίχηση ενός ανθρώπου χωρίς επιφάνεια, αποδείχθηκε εκ των προτέρων <<απατεώνας >>. Αρνήθηκε όμως την οποιαδήποτε σχέση με την ποινική πλευρά της υπόθεσης.

Εξίσου σημαντικό ήταν και ότι τη δεκαετία εκείνη η ελληνική κοινωνία άλλαξε ριζικά και οι κυβερνήσεις του Ανδρέα είχαν σημαντικό ρόλο σ αυτό τον μετασχηματισμό⁸¹. Οι αλλαγές ήταν βαθύτερες και πιο ριζοσπαστικές στην επαρχία και όχι τόσο στην Αθήνα κάτι που εξηγεί και την καλύτερη επίδοση του ΠΑΣΟΚ εκεί.

Δηλαδή η επαρχία απαλλάχτηκε οριστικά και αμετάκλητα από τον φόβο του <<χωροφύλακα>> η θέση των γυναικών βελτιώθηκε πολύ και δημιουργήθηκαν πολιτιστικά και αθλητικά σωματεία σε όλη την χώρα.

80) <http://www.sansimera.gr/articles/386>

81 <http://www.mixanitouxronou.gr/athoosi-tou-andrea-papandreou-apo-idiko-dikastirio-ke-vromiko-89/>

Επίσης το εθνικό σύστημα υγείας του Γ. Γεννηματά έφερε για πρώτη φορά σύγχρονη ιατρική περίθαλψη σε πολλές

απομακρυσμένες περιοχές της χώρας και αυξήθηκαν σημαντικά οι μισθοί , με αποτέλεσμα την εμφάνιση ενός καταναλωτισμού ανάλογου με τις υπόλοιπες χώρες της Δυτικής Ευρώπης .⁸²

Επίσης η ενδυνάμωση της τοπικής αυτοδιοίκησης οδήγησε σε ένα πρωτοφανές επίπεδο λαϊκής συμμετοχής σε κοινωνικοπολιτικά θέματα και οι κομματικές οργανώσεις του ΠΑΣΟΚ πολέμησαν και συχνά διέλυσαν την ισχύ των παραδοσιακών μηχανισμών εξουσίας που στηρίζονταν συνήθως στα ισχυρά <<τζάκια >> της κάθε περιοχής.⁸³

Βέβαια εκεί όπου το κίνημα κατίσχυσε θριαμβευτικά ήταν ο δημόσιος τομέας στον οποίο το ΠΑΣΟΚ έθεσε σε λειτουργία τα πελατειακά δίκτυα.⁸⁴ Οι ομοσπονδίες των δασκάλων και των καθηγητών υπήρξαν ο πολιορκητικός κρίκος του κόμματος για την κατάκτηση της συνομοσπονδίας της ΑΔΕΔΥ.

Πράγματι το κίνημα κατάφερε να ξεπεράσει τη ΝΔ στην ΑΔΕΔΥ αλλά και το ΚΚΕ στην ΓΣΕΕ. Παράλληλα ο Ανδρέας προειδοποίησε τους δικαστικούς πως αν έβρισκαν αντισυνταγματικές τις μεταρρυθμίσεις του θα είχαν να κάνουν με το λαό. Και κάπως έτσι καθιέρωσε την αντίληψη ότι δεν υπάρχουν μέτρα αλλά μόνο λαός.

82 82)) Ανδρέας Παπανδρέου 1919-1996 ,Παύλος Πετρίδης , Πνευματικό ίδρυμα Γ.Παπανδρέου

83) Ανδρέας Παπανδρέου ,Θάνος Βερέμης ,Καθημερινή

84) <http://www.iefimerida.gr/news/72610/%CE%BF-%CE%B1%CE%BD%CE%B4%CF%81%CE%AD%CE%B1%CF%82-%CF%80%CE%B1%CF%80%CE%B1%CE%BD%CE%B4%CF%81%CE%AD%CE%BF%CF%85-%CE%B7-%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B1%CE%B3%CE%AE-%CF%84%CE%BF%CF%85-81-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B7-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%80%CF%84%CF%8E%CF%87%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7%CF%82>

5.6) Η επιστροφή στην εξουσία και το τέλος

__Η τελευταία περίοδος της προσωπικής ζωής του Ανδρέα δεν είναι αξιομνημόνευτη. Η εικόνα ενός αρρώστου ηλικιωμένου πολιτικού που ερωτεύεται μια νέα κοπέλα και την νυμφεύεται ,είναι η κατάληξη μιας πολυτάραχης διαδρομής.⁸⁵ Παρότι το γεγονός αυτό σχολιαζόταν ποικιλοτρόπως. Ο ίδιος όμως είχε ξεπεράσει προπολού τις νεανικές του ευαισθησίες για τη γνώμη των άλλων.

Η βιολογική φθορά έκανε τον Ανδρέα να ζει κυρίως με τις προσλαμβάνουσες της ακμής χωρίς να τις φιλτράρει μέσα από τη σοφία των γηρατειών. Η διαθήκη του με την οποία άφηνε στη Τρίτη σύζυγό του όλα τα περιουσιακά του στοιχεία αποτέλεσε αντικείμενο πολλών σχολίων . Η απολογία που επιχειρεί η ίδια για τις αποφάσεις του Ανδρέα είναι αφελής.

Αξιοσημείωτα είναι παρ όλα αυτά τα σχόλια που η ίδια καταγράφει για τους συνεργάτες και τα μέλη του κόμματος ,ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η εχθρότητα του προς τον Σημίτη . Εώς και την εκλογή του τελευταίου σαν αντικαταστάτη του Ανδρέα τον πολέμησε συστηματικά.⁸⁶

Αντιθέτως για τον Άκη Τσοχατζόπουλο η περιγραφή ήταν διθυραμβική. Εκτιμούσε ότι ήταν από τα πιο ικανά και έμπειρα στελέχη του κινήματος με πετυχημένη θητεία και θεσμικό έργο από όποιο υπουργείο κι αν πέρασε. Το κυριότερο στοιχείο του Άκη ίσως και η μεγαλύτερη αρετή του ήταν ότι συμφωνούσε σε όλα με τον Ανδρέα. Η κρίση του Ανδρέα για τους συνεργάτες του βασιζόταν πρώτιστα στο κριτήριο της αφοσίωσης , για την επαγγελματική τους επάρκεια βέβαια δεν έδειχνε ανάλογο ενδιαφέρον.

Ο Ανδρέας κατάλαβε όσο κανένας προηγούμενος πολιτικός την παθογένεια της ελληνικής κοινωνίας για να την καταστήσει σύμμαχο στην πορεία της κατάκτησης της εμπειρίας.

85) 10 χρόνια και 54 ημέρες ,Δήμητρα Παπανδρέου.

86)Ανδρέας Παπανδρέου –Ο τελευταίος αρχηγός

Η κατακερματισμένη κοινωνία βρίσκεται πάντα σε αναζήτηση ισχυρών προστατών οι οποίοι να μπορούν να προσφέρουν εξυπηρετήσεις επωφελείς σε όσους τις εξασφαλίζουν. Το προνεωτερικό αυτό μόρφωμα υπήρξε και το αντικείμενο αυτοσχεδιασμών του πρωθυπουργού. Κατά αυτή την έννοια υπήρξε ένας σημαντικός ,συντηρητικός πολιτικός ο οποίος προσέφερε τον λαϊκιστικό εξισωτισμό ως εναλλακτική λύση έναντι του εξισωτικού εκσυγχρονισμού.⁸⁷

Στις πρόωρες εκλογές που διεξήχθησαν την 10^η Οκτωβρίου 1993 απαλλαγμένος πλέον από τις κατηγορίες επιστρέφει θριαμβευτικά στην εξουσία με άνετη πλειοψηφία της τάξης του 47%. Αποφασίζεται η μεταστροφή της οικονομικής πολιτικής της χώρας μπαίνοντας έτσι ουσιαστικά σε πορεία προς την ΟΝΕ.

Στις ομιλίες του ήταν πάντα συνοφρυώμενος σχεδόν θυμωμένος σαν του πολιτικούς οραματιστές των πρώτων δεκαετιών του 20^{ου} αιώνα, δείχνοντας έτσι στους οπαδούς του ,ότι ήταν αποφασισμένος να εξουδετερώσει μαζί με τους άορατους και τους κοινούς εχθρούς.

Τίποτε άλλωστε δεν συνδέει τον αρχηγό με τους οπαδούς του περισσότερο από την εντύπωση της συνεργασίας.⁸⁸ Συνάμα όμως κρατούσε απόσταση από κάθε υψηλή έκφραση των τεχνών και προτιμούσε τη λαϊκή κουλτούρα . Τους υπόλοιπους έτσι κι αλλιώς μπορούσε να τους κερδίσει με τις σημαντικές του αναλυτικές ικανότητες.

87) Ανδρέας Παπανδρέου –Ο τελευταίος αρχηγός

88) 10 χρόνια και 54 ημέρες ,Δήμη τρα Παπανδρέου

Σε κάποιο βαθύτερο σημείο της ψυχосύνθεσής του έμοιαζε με τους πρώτους επαναστάτες και συνδικαλιστές του Σόρελ διότι αρνιόταν κάθε επαφή μ ένα παρελθόν του τον πλήγωνε ,είχε τον τρόπο του να λησμονεί και να κρύβει τα τραύματα του.

Η σχέση του με το μέλλον ωστόσο τελείωνε με τη φροντίδα του για την επόμενη μέρα .⁸⁹ Όμως η περιπέτεια με το σκάνδαλο Κοσκωτά και η πολιτική ένταση των περασμένων χρόνων έχουν

επιβαρύνει πλέον σοβαρά την υγεία του και στις 21 Νοεμβρίου του 1995 εισάγεται εσπευσμένα στο Ωνάσειο με σοβαρά προβλήματα υγείας .

Οι πιέσεις που του ασκούνται τον αναγκάζουν να υπογράψει τον Ιανουάριο του 1996 την παραίτηση του ,δηλώνοντας πως τα προβλήματα της χώρας δεν μπορούν να περιμένουν. Αποσύρθηκε από την πολιτική ζωή στις αρχές του 1996 και πέθανε στις 23 Ιουνίου πεθαίνει .⁹⁰ Ο θάνατός του προκάλεσε κύμα συγκίνησης σε όλη τη χώρα και πλήθη κόσμου παρευρέθηκαν στην κηδεία.

⁸⁹⁾ 10 χρόνια και 54 ημέρες ,Δήμητρα Παπανδρέου
⁹⁰⁾ Ανδρέας Παπανδρέου –Ο τελευταίος αρχηγός

6) ΣΥΓΚΡΙΣΗ

6.1) Εκεί που όλα ξεκίνησαν

Λέγεται ότι ιστορία επαναλαμβάνεται αν αγνοήσεις τα διδάγματά της. Αυτό οφείλεται στη φύση του ανθρώπου να ξεχνάει, να εφησυχάζει και να θεωρεί αυτονόητα αυτά που

μέχρι χθες αποτελούσαν διακύβευμα. Σήμερα, μέσα σε μια εποχή πολιτικής αναταραχής, σύγχυσης και συνεχούς αστάθειας τα διδάγματα αυτά θα έπρεπε να αποτελούν την πυξίδα μας στη πορεία μέσα σε ένα τόσο ταχύτατα μεταλλασσόμενο πολιτικά περιβάλλον.

Σχεδόν τριάντα οχτώ χρόνια πίσω, μια συζήτηση για την ένταξη της χώρας στην τότε ΕΟΚ, έλαχε να συμπεριλάβει μέσα σε λίγες μόνο γραμμές ολόκληρη τη μεταπολιτευτική κουλτούρα της Ελλάδος. Ήταν τα λόγια δύο εκ των κορυφαίων. Δύο πολιτικών που άφησαν ανεξίτηλο το σημάδι τους στον τόπο καθορίζοντας ιδεολογικά την πορεία μας ακόμα και σήμερα.

Πώς μπορείς να ξεχάσεις τον τότε αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης, Ανδρέα Παπανδρέου, να παίρνει τον λόγο, ισχυριζόμενος ότι η απόφαση της ένταξης πάρθηκε στον βωμό του «Ανήκομεν εις την Δύσιν». Προκαλώντας έτσι την παρέμβαση του τότε πρωθυπουργού Κωνσταντίνου Καραμανλή. «Με συγχωρείτε, γιατί το επαναλαμβάνετε το «Ανήκομεν εις την Δύσιν»; Βεβαίως ανήκομεν εις την Δύσιν! Η Ελλάς, θέλετε από παράδοση θέλετε από συμφέροντα, ανήκει στον δυτικό κόσμο. Όπως άλλοι λαοί ανήκουν στους Αδεσμεύτους, ανήκουν στους Ανατολικούς, ανήκουν στους Αφρικανούς, υπό αυτή την έννοια ανήκομεν εις την Δύσιν», ήταν τα λόγια του Εθνάρχη, λαμβάνοντας την απάντηση «Προτιμούμε να ανήκομεν εις τους Έλληνες».

Της στιχομυθίας αυτής είχε προηγηθεί η ομιλία του Καραμανλή, στις 12 Ιουνίου 1976, σε συζήτηση πολιτικών αρχηγών στη Βουλή. «Η Ελλάς -και να το επαναλάβω διότι γνωρίζω ότι ενοχλεί τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ- η Ελλάς, πολιτικά, αμυντικά, οικονομικά, πολιτιστικά ανήκει εις την Δύσιν».

Μέσα στα λόγια των δύο αυτών ανδρών εμπεριέχεται ολόκληρη η πολιτική κουλτούρα της μεταπολιτευτικής Ελλάδας. Οι στάσεις, οι πεποιθήσεις, οι αντιλήψεις και οι αξίες με τις οποίες γαλουχηθήκαν γενιές Ελλήνων. Η ερμηνεία εκείνης της στιχομυθίας καθορίζει ακόμα και σήμερα τον ιδεολογικό μας

προσανατολισμό. Όπου και αν αυτός προσδιορίζεται. Μέσα σε αυτές τις δύο εκ διαμέτρου αντίθετες αντιλήψεις, συνοψίζονται όλα τα στοιχεία που καθόρισαν την πορεία της σύγχρονης Ελλάδας.

Σήμερα, τα διλήμματα του παρελθόντος πλανώνται εφιαλτικά πάνω από την ελληνική κοινωνία. Αμηχανία, αγανάκτηση και υποκρισία είναι οι λέξεις εκείνες που θα ταίριαζαν καλύτερα στην περιγραφή μιας συνολικής εικόνας του πολιτικού σκηνικού που διαμορφώνεται στην Ελλάδα.

Η αμφισβήτηση της ευρωπαϊκής πορείας της χώρας και η επιδίωξη του διχασμού σε προδότες και καθεστωτικούς, δεν μπορεί να αντλεί νομιμοποίηση στο όνομα κανενός. Διαφορετικά, είμαστε καταδικασμένοι να θέσουμε εκ νέου υπό διαπραγμάτευση ακόμα και τα πιο απλά.

6.2) Παπανδρέου και Καραμανλής

Κατά παράδοξο τρόπο θα λέγαμε ότι κι οι δυο πιο σημαντικοί ηγέτες φαίνεται σαν να σκηνοθέτησαν τον θάνατο τους με τρόπο παρόμοιο που είχαν οργανώσει και την πολιτική τους καριέρα. Ο Ανδρέας από τη μια πλευρά προσέλκυσε την προσοχή των ΜΜΕ μέχρι τις τελευταίες του μέρες και η κηδεία του αποτέλεσε ένα μεγάλο δημόσιο γεγονός για να τιμηθεί η

ζωή ενός ηγέτη ,ο οποίος πάντοτε επιζητούσε την αγάπη του κοινού του.

Από την άλλη πλευρά ο Καραμανλής πέθανε χωρίς να προσελκύσει τη δημόσια προσοχή και η διακριτική κηδεία του μεταξύ συγγενών και φίλων έγινε το σήμα κατατεθέν μιας στωικής ύπαρξης και μιας δωρικής προσωπικότητας. Ο στενός του φίλος Κ. Τσάτσος παρουσίαζε τον Καραμανλή ως ένα συνεπή πολιτικό που επιδίωξε να ενώσει τους Έλληνες στην κεντροδεξιά πολιτική θέση του.

Στην πραγματικότητα υπήρξε ένας γνήσιος συντηρητικός ,με τον σκεπτικισμό του για την ανθρώπινη φύση , την προτίμηση του για μια ισχυρή εκτελεστική εξουσία στην κοινοβουλευτική πολιτική και την εμπιστοσύνη του στην κρατική διαχείριση της οικονομίας. Σπανίως αυτοσχεδίαζε και οι αποφάσεις του ήταν προσεκτικά μελετημένες. Δε φάνηκε να κολακεύει ποτέ το κοινό του και συχνά επέπληττε τους Έλληνες για την ακραία συμπεριφορά του.

Η ισχυρή του ηθική οδήγησε τους Έλληνες από τις δυσκολίες της ανασυγκρότησης στην ευημερία. Ο Καραμανλής αντιπροσώπευε το συλλογικό υπερεγώ ενώ ο μετά το 1974 αντίπαλός του Ανδρέας Παπανδρέου συγκέντρωνε την προσοχή του στο να θωπεύει το εγώ του κοινού του. Δεδομένων των πλήρως αντίθετων χαρακτήρων και του διαφορετικού κοινωνικού υποβάθρου δεν υπήρξε ποτέ μια συναντίληψη ανάμεσά τους.

Ο Καραμανλής θεωρούσε τον αντίπαλό του μια ιδιοτροπία της εποχής και ήλπιζε ότι αυτό ήταν ένα παροδικό φαινόμενο. Εντούτοις η σύγκριση των πολιτικών απόψεων και του ύφους των δυο δεν είναι απλώς ένα ζήτημα μελέτης μιας προσωπικής αντιπαλότητας ανάμεσα σε διαμετρικά αντίθετες προσωπικότητες ,αλλά περισσότερο μια περιγραφή χάσματος γενεών μεταξύ ψηφοφόρων των δυο ηγετών. Ο Καραμανλής προσήλκυε τους ψηφοφόρους που ενηλικιώθηκαν κατά τη διάρκεια των στερήσεων του τέλους της δεκαετίας του 1940 και της δεκαετίας της ανασυγκρότησης του 1950, ενώ οι υποστηρικτές του Ανδρέα εκπροσωπούσαν τους Έλληνες που έφτασαν σε ηλικία ψήφου κατά την δεκαετία του 1970.

Το τέλος του στρατιωτικού καθεστώτος το 1974 παρείχε το σκηνικό για μια σημαντική αλλαγή στην ελληνική πολιτική ζωή. Το καθεστώς της Χούντας είχε καταπιέσει όλους τους πολιτικούς σχηματισμούς , αλλά υπήρξε ιδιαίτερα βάνουσο κατά της Αριστεράς. Ο Ανδρέας Παπανδρέου θεώρησε καθήκον του να επικρίνει την Δεξιά με την κατηγορία ότι είχε εκκολάψει τους συνταγματάρχες. Οπωσδήποτε υπήρξαν μεγάλες προσδοκίες και πολύ ταλέντο σ εκείνο το διαδοχικό κόμμα της παλιάς Ένωσης Κέντρου. Ωστόσο οι νέες πολιτικές και κοινωνικές περιστάσεις και κυρίως ο παράγοντας Ανδρέας Παπανδρέου , ανέτρεψαν όλες τις προβλέψεις.

Σε αντίθεση με τον Καραμανλή που κατέστησε εφικτή την ειρηνική μετάβαση στη δημοκρατία βρίσκοντας την χρυσή τομή ανάμεσα στη Δεξιά και στο φιλελεύθερο κέντρο , ο Ανδρέας Παπανδρέου χειραγώγησε το κοινό του εισάγοντας ένα καινούριο προϊόν. Το προϊόν αποτελούνταν από σειρά ριζοσπαστικών μηνυμάτων που μεταδίδοντας από τον ίδιο τον ηγέτη.

Ο πρώτος διαχώριζε τον κόσμο σε <<μητρόπολη >> και <<περιφέρεια>> .Ο δεύτερος άξονας αντιπροσώπευε τη δήθεν εγγενή πάλη ανάμεσα σε ένα κατεστημένο-εκμεταλλευτή ,ξένο και εγχώριο και στον λαό ,δηλαδή όλους τους <<μη προνομιούχους Έλληνες που ήταν αντίθετοι προς το κατεστημένο.

Μολονότι ο Καραμανλής κατάφερε να προλάβει τον Ανδρέα με μέτρα όπως η νομιμοποίηση του ΚΚΕ αλλά και η ύφεση με τα κομμουνιστικά Βαλκάνια ,παρέμεινε ένας πολιτικός της συντηρητικής παράδοσης. Ενώ ο Ανδρέας επαγγελλόταν σε όλους τους τομείς την αλλαγή, η μεγάλη διαφορά τους υπήρξε το μέλλον της Ελλάδας στην Ε.Ε και ο τρόπος που το χειριζόταν ο κάθε ένας.

Οι διαφορές ανάμεσα στον Καραμανλή και τον Ανδρέα ως προς τον τρόπο που ασκούσαν την εξουσία ήταν ποσοτικές και ποιοτικές. Και στις 2 περιπτώσεις υπήρχε ένα προσωποπαγές σύστημα με λίγους επιτηρούμενους συμβούλους στην περίπτωση του Καραμανλή και με πολλούς που συνωστίζονταν χωρίς αρμοδιότητες στο χαοτικό σύστημα του Ανδρέα.

Ο Καραμανλής εμπιστευόταν το μικρό του υπουργικό συμβούλιο και τους κοντινούς του συνεργάτες , ενώ ο Ανδρέας πειραματιζόταν διαρκώς με νέα πρόσωπα που εμφανίζονταν και εξαφανίζονταν στους συχνούς ανασχηματισμούς των κυβερνήσεων του. Συνήθως ο Καραμανλής παρακολουθούσε άγρυπνος και ενίοτε επενέβαινε στα νομοσχέδια των υπουργών του , αντιθέτως ο Παπανδρέου έδειχνε ενδιαφέρον για τα νομοσχέδια τα οποία ανταποκρινόταν στους οραματισμούς του.

Εξίσου διαφορά παρουσιάζουν και οι μεταβάσεις τους στο εξωτερικό, ο πρώτος σε άδειο αεροπλάνο με ελάχιστους δημοσιογράφους και πρωτόκολλο στις συζητήσεις εν πλω . Ο δεύτερος με πανηγυριώτικο πλήθος πάσης μορφής και προέλευσης στην πρώτη θέση.

Ο λόγος του Ανδρέα Παπανδρέου όξυνε την πόλωση στην ελληνική πολιτική ζωή και δημιούργησε έναν <<ξεχωριστό τύπο στρατηγικής με σημαντικές πολιτικές προεκτάσεις >> Σφυρηλάτησε μια συλλογική ταυτότητα βασισμένη σε μεγάλο βαθμό στο σχήμα της δημοκρατίας εναντίον της μοναρχίας. Επίσης θα μπορούσαμε να σημειώσουμε ότι κατά κάποιο τρόπο η χρεία της φωνής τους έμοιαζε ως ένα σημείο χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ταυτίζονται. Λαοπλάνος και επικοινωνιακός ο Ανδρέας Παπανδρέου, ήρεμος και προβλέψιμος ο Κωνσταντίνος Καραμανλής. Ο καθένας με τις ιδιαιτερότητες του ξεχώρισε μέσα από τις πράξεις του και τα οράματα του.

Καταλήγοντας αυτό που συμπεραίνουμε είναι και οι 2 αρχηγοί σημάδεψαν το ελληνικό πολιτικό προσκήνιο ανεξίτηλα και άλλαξαν τη χώρα ριζικά μέσα από τα έργα και τις δράσεις τους. Σήμερα η Ελλάδα χρήζεται επιτακτικής ανάγκης για αναζήτηση χαρισματικού ηγέτη με χαρακτήρα ,δυναμισμό και θέληση για αλλαγή.

